

HIGIENA

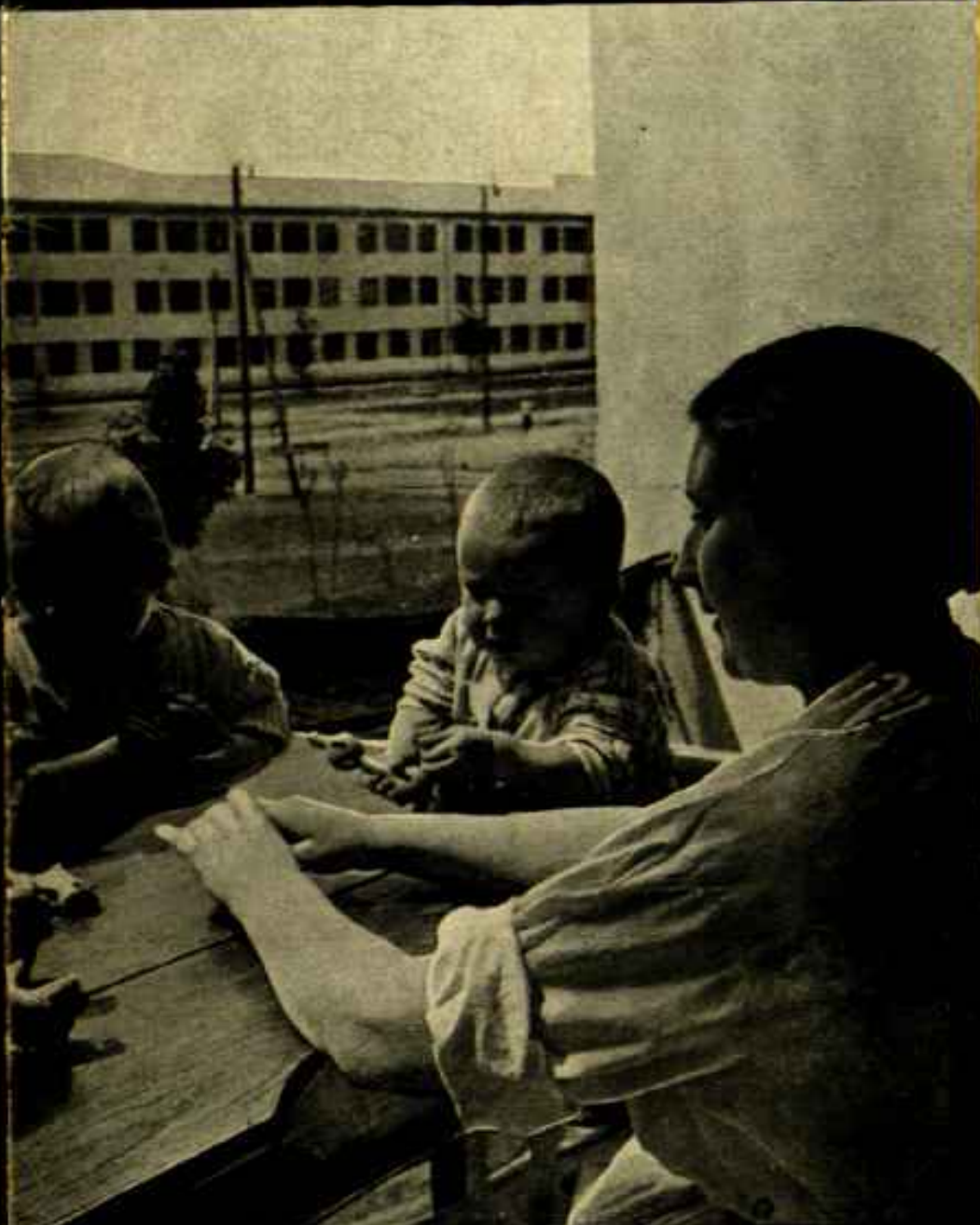
DEPÓSITO
FONS
VILADOT

NR 4767
1 9 3 6

22

REVISTA D'HIGIENE

OCTUBRE

I DIVULGACIO SANITARIA

50 **UB**
Biblioteca de Comunicació
i Hemeroteca General
CEDOC
cèntims

Embutidos - Mariscos del Contá-
brico - Fiambres - Vinos y Licoras

ALFONSO GARCÍA

Casa ALFONSO

Quesos y conservas de todas clases del país
y extranjero - Degustación de ostras y mariscos
en el interior

Lauria, 6 - Teléfono 19436 - BARCELONA

TURRONES
LEGÍTIMOS DE JIJONA

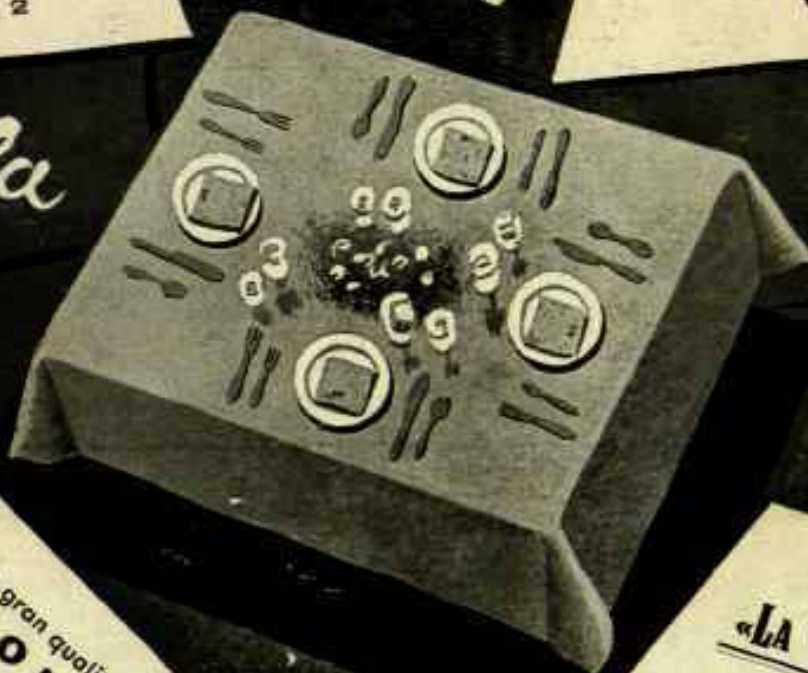
PELADILLAS Y DULCES
DE TODAS CLASES
PASTELES GLORIA

CASA COLOMINA
CUCURULLA, 2

COQUES
DE CABELL

CALL, 18

higiene

de la
taula

parcades

Galletes de gran qualitat
SOLSONA
Natilla i Flor de Te

Especials per a infants i
estòmacs delicats
Venda a 1/1 orres i a les sucramats,
Aragó, 310 - Plaça Sant Jaume, 2
Cruu Coberta, 98 - Plaça Clot, 5

PASTISSERIA
«LA MONTSERRATINA»

«PANELLETS»
Pastes i Dolços

CONDAL, 15 - TELEFON 13583

Consumir
los
Exquisitos Chocolates
y Aromáticos Cafés

de
VIUDA DE ARTIGAS
CARMEN, NÚM. 43

PASTISSERIA
BOMBONS FINIS
PA DE LUXE
«CONFITERIA BARCELONA»
CORTS, 422 - TELÉFON 35494

CONFITERÍA
«EL SOL»
ESPECIALIDAD EN DULCES
TURRONES Y BARQUILLOS
HOSPITAL, 95

TURRONES
LEGÍTIMOS DE JIJONA
CAJITAS PARA REGALOS
Edmundo Mira
RONDA SAN ANTONIO, 33 y 39

MANUFACTURAS **J. LABORI**
"TANKE" FÁBRICA DE CALZADOS

FÁBRICA:
CARRETERA RIPOLLET, 1
TIENDA:
FRANCISCO LAIRET, 169

GALLETAS VIÑAS

La marca más antigua de España
SON COMO SIEMPRE LAS MEJORES

HORCHATERIA y CHOCOLATERIA - CASA ESPECIAL PARA HELADOS

La Horchata Valenciana

Rambia del Centro, 18
Teléfono 18283
(Esquina calle de la Unión)

GÉNEROS DE PUNTO

PLATERÍA, 27 - BARCELONA

PERFUMERIA INTERNACIONAL

Todas las marcas - Especialidad en peines, cepillos, vaporizadores, artículos de tocador y manicura.

Inmenso surtido a granel de todas clases

Kiera Alta, 71 y Príncipe de Viana, 30
(enfrente de la Ronda San Antonio) Tel. 22696

ANIS CASTELLS • Sants, 136 - Tel. 31051

EL BARATO DEL ENSANCHE

CAMISERIA

BRUCH, 60
TEL. 15288

Mercería y novedades - Lanas para labores - Géneros de punto - Medias

LA BÉLGICA JOYERÍA - PLATERÍA - RELOJERÍA

DOMINGO GUASCH LA CASA QUE VENDE MAS BARATO DEBIDO A SU ECONOMIA

HOSPITAL, 100 - TELÉFONO 23213

BAR AMERICAN SODA
SANT PAU, 2 **JOAN PUJOL** **BARCELONA**

Las

grandes barriadas de Barcelona

La Gran Moda
LENCERÍA

Confecciones para
señora y niño
Tel. 37427 - BARCELONA

Cruz Cubierta, 112

Corsetería Parisièn

MARÍA TRULLÀ
Especialidad en la medida
FAJAS VENTRALES Y SOSTENES

SANS, 85 (junto estación tranvia)

SANS HOSTAFRANCHS

EN LA PAZ Y EN LA GUERRA

EL MEJOR
RECUERDO...

UNA FOTO del

Foto Studio Alemán

Cruz Cubierta, 59 - HOSTAFRANCHS

FARMACIA
DEL MERCAT

CENTRE D'ES-
PECIFICS DE

A. AGUILAR

SERVEI A
DOMICILI

CREU COBERTA, 95
(Xamfrà Agulles)
TELÈFON 35555

SASTRERIA

L'ART

CONTROLAT G. N. T.

Els millors trajos i més econòmics

SANTS, 59

CAFÉ-BAR

Pau

Massana

Carrer Massini, 77

Tel. 31782

Sants

Novedades Mimosa
Riego, 2 - SANS

CAMISERIA - GÉNEROS DE PUNTO
MEDIAS Y CALCETINES
PERFUMERIA
JUGUETES

CASA VIVES

Dolços de qualitat - Bombons fins
Pa de luxe - Xocolata selecta

SANTS, 74 - Teléf. 33664

Ferreteria i Bateria de Cuina

J. VALLS

FERRAMENTES PER A OBRES
ARTICLES ELECTRICS

Carrer de Sants, 117 - Tel. 30212 - BARCELONA

SASTRERÍA "CREACIONES"

(COLECTIVIZADA)

Trajes y Abrigos del mejor corte
en precios económicos

CALLE SANS, 4

"LA PRIMITIVA"

GORRAS
BOINAS
SOMBREROS
CAMISAS

Cruz Cubierta, 113

FARMACIA SANS

CENTRE D'ESPECÍFICS - Dispensari de
receptes - Ortopèdia - Laboratori d'anàlisis
CARRER DE SANTS, 32 - Telèfon 32397

FÁBRICA DE COLCHONES

FUNDADA EN 1790

«CASA DONAT»

Ronda S. Pablo, 46 - Teléf. 16085

SUCURSAL:

Cruz Cubierta, 21
Teléfono 35756

BAZAR

Artículos
C. C.

Calle Sans, 140

DOLCERIA La Nova Mallorquina

PASTISSERIA
DE QUALITAT

Creu Coberta, 20 - Telèfon 32002

LA FOTOGRAFIA

GARCIA

Carrer de Sants, 77

*Assabenta a la seva distingida clientela i públic en
general, que per millorar el local es trasllada al carrer*

Sants, 64

(ENFRONT CAIXA D'ESTALVIS)

ACEITES
Y
ABONES

FOLCH

Cruz Cubierta, 73
Hostafranchs

LA ROMANA

FÁBRICA DE PASTAS DE HUEVO
Aribau, 99 - Teléfono 77155
BARCELONA

Drogues - Perfumería - Pintures
DROGUERIA GOL

CREU COBERTA, 91

ACEITES CASAS

Cruz Cubierta, 74 - Hostafranchs
TELEFONO 30113

DROGUERIA

SUÑÉ

Creu Coberta, 54
A. López Ayala, 2
TELÉFON 33400

GENEROS DE PUNTO

VENTA AL DETALL
Sans, núm. 144

El máximo esfuerzo

El trabajo del obrero exige casi continuamente la máxima tensión de los músculos. En ocasiones muy a menudo dolores musculares, de espalda y de los riñones.

El LAPIZ TERMOSAN es lo más práctico y lo más eficaz para suprimir casi instantáneamente cualquier dolor muscular. Se lleva cómodamente en el bolsillo del chaleco, teniéndolo así siempre a mano. Además, es también insustituible

para librarse de dolores de origen reumático, ciático y neuralgico. Para quitar los dolores de los golpes y troceaduras, no hay nada más práctico y eficaz; no irrita, no ensucia, no huele mal; en una palabra, es limpio, eficaz y práctico.

LAPIZ TERMOSAN

Tubo grande Ptas. 4,50 - Tubo pequeño Ptas. 2,50

Perfume grato
a los sentidos
que persiste
siempre.

LAPIZ PERMANENTE
CREMA
POLVOS DE BELLEZA
JABON

EXTRACTO
LOCION
COLONIA

DE
IBSA

FABRICA: (ONSEJO DE CIENTO, 143 - BARCELONA (ESPAÑA))

Bar-Restaurant
Abierto toda la noche

Olimpic Bar

(LA PUÑALADA)

Paseo Gracia, 104
Teléfono 74503
BARCELONA

RELOJERIA LUJAN

RELOJES DE TODAS CLASES
ESPECIALIDAD EN
COMPOSTURAS

CRUZ CUBIERTA, N.º 66

Jaramago Valadía

Superior papel de fumar
ENGOMADO

Librito
0'10 Ptas.

Blocs de 500 hojas
0'60 Ptas.

Calle de San Pablo, 22 - BARCELONA

S U M A R I S

N.º 14

El gesto infantil, per F. Martí Ibáñez. — El sentit de la vida, per F. Oliver-Brachfeld. — Accidents, per R. Arqués. — La cultura física en la Grècia clàssica, per Josep Sol. — D'higiene puberal, per J. Noquer-Moré. — Les vitamines. — Davant el tocador: Què és el massatge?, per Teresa Roca. — Terapèutica del treball per a nens malalts, per Elsa Neustad. — La guerra química en la antigüedat, per R. Pulido. — Pot evitar-se la infecció puerperal, per Carles Carceller.

N.º 15

Noves realitzacions. Eviteu els accidents!, per R. Arqués. — D'higiene puberal: L'aprenent d'home, per J. Noquer-Moré. — Erupción del molar de judici, per Juan Beltrán. — Consultes exemplars, per Marhel. — ¿Eugenesia? Sí y No, per F. Oliver-Brachfeld. — Introducció a la psicologia de la adolescència, per F. Martí Ibáñez. — Els misteris del Faquirisme, per A. R. — Les angines. — Reumatisme, per A. Moyá Argelers. — Extracte de la Conferència pel Dr. Proubasta.

N.º 16-17

Editorial. — La noia puber, pel Dr. Jesús Noquer-Moré. — Pasado el umbral, per el Dr. Luis M. Callis. — Espanya, país messianista, per Pau Marhel. — Política d'urbanisme, per A. Díaz. — Què són els porus del cutis?, per Teresa Roca. — Alteraciones, adulteraciones, falsificaciones y sofisticaciones de los alimentos, per J. Núñez Jover. — El concepte modern de la maternitat, pel Dr. Carles Carceller. — El que deu saber tothom sobre els peus plans, per Josep M.ª Massons Espluga. — ¿Què és el tracoma?, per el Dr. A. Vila Cora. — La conveniència en el matrimoni, per J. Núñez Doménech. — Muéstrame tu letra..., per el Dr. F. Oliver Brachfeld. — El deslletament dels infants, pel Dr. M. Carbonell i Juanico. — Els metges artífices: Francesc Montanyà. — Protegim els nostres ulls, per A. E. L.

N.º 18

La generació artificial, per el Dr. F. Oliver-Brachfeld. — Accidents!, pel Dr. R. Arqués. — Les faixaes ventrals, pel Dr. Jesús Noquer-Moré. — Una consulta. — Cuina saludable. — L'alimentació durant la crianga. — De vacances!..., pel Dr. Joan Marhel. — Mea culpa, per Pau Marhel. — El sol produeix el càncer?, pel Dr. Santiago Noquer-Moré. — Els nous procediments de l'urbanisme actual, per J. Torres Clavé, arquitecte de la G. a. t. a. p. a. a. — En torno a la psicologia adleriana, per el Dr. Félix Martí-Ibáñez. — Biografies breus i Correspondència.

N.º 19-20

Editorial. — Para los milicianos que luchan en el frente, per E. Guardiola Cardellach. — L'alimentació dels nostres milicians. — Als fabricants de pastes i raspalls per a les dents. — Als fabricants de pastilles de sabó. — Compte amb les humitats! — Heridas por arma de fuego, per el Dr. Núñez-Doménech. — Instantània, pel Dr. F. Bascompte Lakana. — El «timo» dels específics. — Els paràsits en els espectacles públics. — Higiene boco-dentària en campanya, pel Dr. Joan Beltran. — L'aigua potable. La seva importància i el seu significat. — En torno a la psicologia adleriana, per el Dr. Félix Martí Ibáñez. — El culte a la mort, per el Dr. Luis M.ª Callis. — Regulación natural de los nacimientos, per el Dr. F. Oliver-Brachfeld. — Circuncisió i fimost, pel Dr. I. Orsola Martí. — L'aigua i el sabó sobre la pell, pel Dr. F. Montanyà.

N.º 21

Editorial. — Les més elementals defenses contra els gasos tòxics, pel doctor Ivan Lorelei. — L'alimentació dels esportius, pel Dr. Higiní Fogar. — Decàlego sanitària. — No reprimir el desig de saber dels nens, per Gabriel Capó. — Les patates en l'alimentació humana, pel doctor A. F. de Paradell. — L'afidècia en el treball, pel Dr. Jesús Noquer-Moré. — La conservació de l'aigua potable, per August S. de les Guilleries. — Quan a la plaça no hi ha de tot, pel Dr. Joan Marhel. — El corte en lo vivo, per Frank Arnan.

j. miquel durán
relojería y joyería
taller de composturas

aribou, 14 - teléfono
barcelona

Caretas contra gases

Minimax Central Española
Ronda San Pedro, 56

GRAN SASTRERÍA
EL NUEVO MODELO
SENTIS

HOSPITAL, 90
TELÉF. 16670
LA CASA MEJOR SURTIDA Y MÁS ECONÓMICA
Gran sección de confecciones

IMPORTANTE: Todo comprador que presente este anuncio obtendrá el 5 % desc.

Dolceria
del
Roser

Ramon
Montserrat

Salmerón, 167
Teléfono 78707

LA
OCASION

Calle Mártires de Montjuich, 14, pral.

(Antigua Santana)

OO

CASA DEDICADA A
LA VENTA DETALL DE

MEDIAS
BEMBERG

Confitería
Bombonería
Helados

CASA
RIERA

Salmerón, 106
Teléfono 73533

PASTISSERIA
CAROL
SALMERON, 98

Gèneres de Punt
MITJES I MITJONS

ELS PIRINEUS

Bruch, 58 (entre Diputació i Granvia) - Teléf. 10886

CALZADOS
"SNOB"

Salmerón, 142 - Tel. 81819

LOS MODELOS
MÁS ELEGANTES A
LOS PRECIOS MÁS REDUCIDOS

EL GRAN CORSÉ

Fajas ventrales y ortopédicas
SOSTENES

ELODIA VAQUER
ESPECIALIDAD EN LA MEDIDA

FORTUNY, 13
Teléfono 13944

OCTUBRE 1936
NÚMERO

22

SUBSCRIPCIONS:

Espanya - - un any - 5'00 ptes.
Estranger . . . » - 7'50 »
Número solt 0'50 »
Número endarrerit 1'00 »

REDACCIÓ:

Avinguda 14 d'Abril, 427, 1.er, 1.^a
Teléfon 71498

ADMINISTRACIÓ:

Av. 14 d'Abril, 379 - Teléfon 72631
Tota la correspondència a l'apartat 5235

HIGIA

REVISTA MENSUAL D'HIGIENE I DIVULGACIO SANITARIA

Tenim a disposició dels nostres subscriptors els exemplars de la revista any 1935 degudament enquadernats. Poden passar a recollir-los amb el corresponent comprovant a la nostra administració:
Avinguda 14 d'Abril, 379 - Barcelona

SUMARI

Editorial. - Par a la salut dels infants recollits. - Els paràsits i la seva mobilitat sobre els organismes vius, pel Dr. **Monistrol i Sala**. - Les «Pape-res». Lur contagi en el medi escolar. Manera de prevenir-les. - La còlera en els infants. La sarna dels gats i la seva transmissió als infants. - Perfil y surca de la psicologia individual, por el Dr. **Félix Martí Ibáñez**. - Defensa de la població civil contra la guerra química, pels doctors **Ramon Arqués i Felicià Yust**. - D'higiene escolar. L'ensenyament, pel Dr. **J. Aliberch Bono**. - «Higia» frívola a Eva. - «Higia» a les mares.

Administració: J. BOIX FORT

Il·lustracions: IGNASI VIDAL

Prohibida la reproducció dels articles i gravats que publica HIGIA, sense esmentar-ne la procedència.
Biblioteca de Comunicació General
CEDOC

Editorial

Protegir els infants!... Heus ací la consigna que tàcitament s'ha fet seva la consciència popular, i amb ella tot l'element sanitari de la nostra terra. Amb l'arribada dels primers grups d'infants refugiats, arreu han sorgit comissions i comitès que emprenen la meritòria tasca de curar d'un nombre d'infants, molts dels quals si no són veritablement orfes és perquè l'assistència social i popular els acull.

I és un alt honor per a la gran família sanitària (metges, apotecaris, infermeres, llevadores, practicants, estudiants, etc.) el constatar que, com una sola persona, ha vibrat, iniciant i endegant aquesta obra humanitària, per a l'eficàcia de la qual són absolutament imprescindibles els consells de la Sanitat en general i de la Puericultura en particular—posat que l'infant és un ésser ben poc privilegiat per la Natura quan s'ha de valer sol.

La immensa majoria d'espècies animals posseeixen una crescuda dosi d'instint ja des de llur naixement, que els defensa contra els enemics que els rodegen; mentre els animals no solen menjar les coses perjudicials, l'infant el mateix pren per a menjar la llet que una planta verinosa.

HIGIA vol fer, com sempre, honor a la seva tradició, i dedica un número a aquest problema palpitant. Tot fent vos perquè el problema de les guarderies infantils es posi el més aviat possible a l'altura d'altres pobles civilitzats, sota l'orientació de la ciència moderna, i atenent-se a les extraordinàries i premioses circumstàncies actuals, fa un recull del més indispensable que sobre Higiene i Sanitat cal tenir present en emprende la protecció d'un o diversos infants.

Per a la salut dels

infants recollits

Mentre es construeixen guarderies

L'afluència a la nostra ciutat i pobles de Catalunya d'infants que vénen a aixopugar-se de les malvestats de la guerra a les ciutats i poblets del front, planteja un problema que pot ésser de transcendència per a la salut d'ells i per a la salubritat de tota la població.

No compta Catalunya amb guarderies suficients per a ben encabir-los a tots. Si en temps normal en manquen tantes i tantes, malgrat l'impuls que ve donant-se al problema d'algun temps a aquesta part, pot afirmar-se que, amb el veritable aluvió actual, ni amb la millor voluntat pot haver-hi l'assistència que fóra necessària.

Per això caldrà arbitrar llocs on puguin recollir-se el major nombre possible, en les condicions òptimes, començant a estendre's ja el caritatiu costum de recollir-los en domicilis particulars, i són les famílies més modestes les que estan donant els millors exemples d'abnegació, altruisme i generositat.

Però heus ací que un problema paorós es presentarà en no poques ocasions: La família que en reculli un o diversos ¿podrà tenir alguna garantia de l'estat sanitari dels infants? I aquests, ¿podran comptar, sobretot en els llocs on se'n reuneixin varis, amb el mínim de garanties que actualment són exigibles per a llur salut i per a llur normal desenvolupament orgànic?

No cal oblidar que algunes malalties són contagioses molt temps després de guarides. I, a més, que un infant és una planta en ple creixement, i que si calen molts esforços per al seu correcte desenrotllament, en calen molt pocs per a viciar-lo per sempre...

Per això hem cregut d'interès transcriure alguns saludables consells per a tots aquells que hagin de tenir cura dels infants. Naturalment que no ens adrecem als encarregats de les guarderies oficials o dependents d'institucions humanitàries solvents, als quals hem de suposar sobradament assabentats de totes les normes d'educació que reclamen les tendències pedagògiques i sanitàries modernes, sinó als qui menats sols per nobilíssims sentiments, emprenen la meritòria tasca de vetllar, potser per llarg temps, per la salut i desenvolupament d'infants la procedència dels quals ni han preguntat.

MALALTIES PERILLOSES DE CONTAGI

Diftèria.—Es pot contagiar directament per les fines gotes que tossint i fins parlant llança el malalt o convaléscent. Indirectament, amb la llet i els derivats de la llet. Abans no surten els primers símptomes té un període d'incubació de dos a set dies. El contagi és possible durant tota la malaltia i diversos mesos després de guarida, mentre exis-

teixin microbis productors a la gola. Als qui l'hagin passada, convé tenir-los aïllats mentre l'examen microscòpic de les secrecions de la gola reveli l'existència de gèrmens.

Escarlatina.—Es contagia per contacte directe del malalt o indirecte mitjançant objectes infectats, o amb llet infectada. La incubació dura de dos a dotze dies. El període contagiós comença amb els primers símptomes (febre, angines) i persisteix durant tota la malaltia, sobretot mentre dura l'erupció i l'angina. Quan aquesta està completament guarida—generalment als trenta dies de començada—, la contagiositat desapareix.

Xarampió.—Es contagia per contacte directe o per mitjà d'objectes contagiats amb les secrecions de la boca i nas del malalt. La incubació dura uns deu dies. Es contagiós ja des de dos dies abans d'aparèixer l'erupció, fins una setmana després que ha desaparegut.

Tos ferina.—Es contagia directament o mitjançant objectes infectats. La incubació dura d'una a dues setmanes. El període de més perill pel contagi és alguns dies abans d'aparèixer la tos, i dura fins dues setmanes després que ha desaparegut.

Tífus.—Contagi directe o amb objectes infectats amb excrements, orina, espus, etc. Els mitjans més freqüents són l'aigua, la llet, aliments crus, etc. Els qui han sofert la malaltia es converteixen en portadors de gèrmens per durant un o dos anys, i són els qui van propagant arreu la malaltia, sobretot si tenen poca cura de llur higiene personal. Els cuiners i tots els qui manipulen aliments, si són portadors de gèrmens, són els grans propagadors.

Grip.—S'encomana per contagi directe (tos) o per mitjà de les secrecions buco-nasals. La incubació dura d'un a quatre dies. El contagi és molt perillós fins després d'uns tres dies d'haver desaparegut tots els símptomes.

Febre de Malta.—S'encomana amb llet, formatges, etc., procedents de cabres infectades. La incubació dura d'una a dues setmanes. El contagi pot tenir lloc molts mesos després de guarida la malaltia, puix que a l'orina segueixen trobant-se gèrmens molt temps després de la curació.

Meningitis cerebro-espinal.—Se sol contagiar per les fines gotes que llança el malalt en tossir o esternudar, i per mitjà d'objectes contaminats amb aquestes mateixes gotes. La incubació sol durar entorn d'una setmana. El contagi pot efectuar-se fins tres mesos o més d'haver passat la malaltia, mentre es trobin gèrmens a la gola del portador.

Paperes.—Es contagien directament del malalt mitjançant les secrecions buco-nasals, o amb objectes recentment contaminats amb aquestes se-

crecions. La incubació sol durar de dues a tres setmanes. Es poden encomanar almenys mentre les glàndules paròtides estan abultades.

L'ALIMENTACIÓ DELS INFANTS

Els següents esquemes podran orientar l'alimentació des del naixement fins als setze anys.

NADONS I NODRISONS. ALLETAMENT AL PIT (Marfan)

Edat	Mamades en 24 hores	Interval entre les mamades	Quantitat de llet per mamada	Quantitat de llet per 24 hores
1er. dia	1 a 2	-	4 a 5 grams	8 a 10 grams
2on. »	6	3 hores	8 a 10 »	48 a 60 »
3er. »	7	Id.	15 a 20 »	105 a 140 »
4rt. »	7	Id.	20 a 30 »	140 a 210 »
5a. al 30a. dia	8	2 1/2 hores	30 a 75 »	240 a 600 »
2on. i 3er. mes	8	Id.	75 a 100 »	600 a 800 »
4rt. i 5a. mes	8	Id.	100 a 120 »	800 a 900 »
6a. al 9a. mes	7	3 hores	120 a 160 »	960 a 1120 »

NADONS I NODRISONS. ALLETAMENT AMB BIBERON (Marfan)

Edat	Número de biberons	Intervals dels biberons	DILUCIÓ	Quantitat de llet per biberon	Quantitat de llet per dia
1er. dia	1 a 2	-	Parts iguals de llet de vaca i aigua ensucrada al 10%	8 grams	8 a 16 grams
2on. »	6	3 hores	Id.	8 a 12 grams	48 a 72 »
3er. »	7	»	Id.	12 a 20 »	84 a 140 »
4rt. al 7a. dia	7	»	Id.	30 a 40 »	210 a 280 »
7a. al 30a. dia	7	»	2 parts de llet de vaca i una d'aigua ensucrada	45 a 90 »	315 a 630 »
2on. mes	7	»	Id.	90 a 100 »	630 a 700 »
3er. »	7	»	Id.	100 a 120 »	700 a 840 »
4rt. »	7	»	3 parts de llet de vaca i una d'aigua ensucrada	100 a 120 »	700 a 840 »
5a. »	7	»	Llet pura ensucrada al 2%	120 a 125 »	840 a 875 »
6a. al 9a. mes	6	»	Id.	150 a 175 »	900 a 1050 »

ALLETAMENT I FARINETES (Marfan)

- 9 a 10 mesos { Una farineta preparada amb 200 gr. de llet i 5 gr. de farina.
5 mamades, o 5 biberons amb 200 gr. de llet pura ensucrada al 2%.
- 10 a 19 mesos { 2 farinetes preparades amb 250 gr. de llet i 10 gr. de farina.
4 mamades o 4 tasses de llet pura ensucrada, de 200 gr.

DESLETAMENT

- 15 a 18 mesos { 3 tasses de llet de 200 a 250 gr.
Una farineta amb 250 gr. de llet, un rovell d'ou i 15 grams de farina.
Un àpat compost de: un ou passat per aigua, o puré de patates, o sopa de brou i llet; crosta de pa o bescuits.
- 18 a 20 mesos { A les 7 1/2 matí: Farinetes o sopa de llet.
Ou, o carn, o cervell o peix, 20 gr.
A les 11 1/2 matí: Puré de patates o confitura de pomes, 30 gr.
Pa, 20 gr.
Llet, 100 a 150 gr.
A les 4 tarda: Llet, 200 a 250 gr.
A les 7 tarda: Sopa de llet o de brou.
Llet, 150 gr.
- 2 anys { Esmorzar: Farineta de llet, bescuit o pa.
Dinar: Ou, cervell, carn o peix, 25 gr.; puré de patates, 40 gr.; pa, 40 gr.; llet, 150 gr.
Berengar: Llet, 250 gr.; bescuit o pa, 10 gr.
Sopar: Sopa de brou; llegums verds o confitura de pomes, 40 gr.; llet, 150 gr.; pa, 10 gr.
- Als 3 anys (10 a 12 qis.) { Esmorzar: Llet, 100 gr.; mantega, 5 gr.; sucre, 5 gr.; i bescuit, 10 gr.
Dinar: Sopa de puré; un ou; pa, 25 gr.
Berengar: Llet, 50 gr.; mantega, 4 gr.; sucre, 5 gr.; i bescuit, 10 gr.
Sopar: Llet, 100 gr.; mantega, 3 gr.; sucre, 5 gr.; i pa, 25 gr.
- Fins als 7 anys (15 a 18 qis.) { Esmorzar: Llet, 50 gr.; mantega, 5 gr.; sucre, 5 gr.; i pa, 25 gr.
Dinar: Sopa de puré; mantega, 5 gr.; pa, 50 gr. i un ou.
Berengar: Llet, 100 gr.; mantega, 5 gr.; sucre, 5 gr.; i bescuit, 25 gr.
Sopar: Sopa de puré; mantega, 5 gr.; pa, 50 gr. i un ou.
- Fins als 16 anys (40 a 60 qis.) { Esmorzar: Llet, 150 gr.; sucre, 10 gr. i pa, 50 gr.
Dinar: Pa, 150 gr.; un ou; carn o peix, 60 gr.; llegums verds, 100 gr. i fruita, 50 gr.
Berengar: Pa, 50 gr.; mantega, 15 gr. i fruita, 50 gr.
Sopar: Sopa de puré; llegums, 50 gr.; pa, 150 gr.; peix o carn, 70 a 100 gr.; llegums secs amanits, 100 gr. i fruita, 100 gr.

QUANT HAN DE DORMIR ELS INFANTS?

Han de dormir més hores quant més joves són. Durant les dues primeres setmanes han de dormir totes les hores que els deixa lliures l'alimentació; a les setmanes següents, va augmentant-se el temps de vetlla, que sol ésser de quinze minuts vers la

quarta setmana, de mitja hora vers la vuitena i d'una hora al quart mes. A l'any encara l'infant ha d'estar més hores dormint que de vetlla. Als dos i tres anys la dormida ha d'ésser encara de deu a dotze hores durant la nit i de dues a tres durant el dia. Després pot suprimir-se la dormida de durant el dia i dormir a la nit igualment de deu a dotze hores. Als set anys, nou hores solen ésser suficients.

No dormir mai les criatures al braç; si els costa de dormir-se, val més bressolar-los molt suauement i

fins cantar com solien fer-ho les mares joves. Els recent nascuts convé que s'adormin de costat, per tal d'afavorir l'expulsió de les regurgitacions. Variar el costat en què s'adormin, per a evitar les deformacions del cap.

Poc a poc, cal acostumar-los que dormin el màxim d'hores seguides durant la nit.

ELS LOCALS

Quant més espaiosos i airejats, millor. El desideratium és que cada infant disposi com a mínim d'uns tres metres quadrats de superfície per una altura de sostre de tres metres. Els dormitoris cal que siguin clars, ben il·luminats i amb aireació ampla i permanent, disposada de forma que eviti totalment els corrents d'aire. La calefacció cal que sigui higiènica, evitant les formes que impurifiquen l'aire de la cambra. La llum ha d'ésser exclusivament natural o elèctrica. Lluitar contra les mosques i tota mena de paràsits. Quant més espai, aire pur i sol, millor.

ROBES I VESTITS

Les robes que serveixin per a un infant, tant les del llit com les de vestir, convé que les utilitzi sempre el mateix, mentre no siguin ben rentades i esterilitzades.

Pertocant als vestits, no tenim prou espai per a descriure els tipus adients a la temperatura ambient, a l'edat i al confort major o menor de la vivenda. Com a regla general, portar la menys roba compatible amb la temperatura, i sobretot que sigui molt folgada. Fugir de tot el que comprimeixi el cos, eliminant les faixes ventrals i el coll i calçat estrets.

NETEJA PERSONAL

En recollir un infant, convé de primer fer-li prendre un bany general, amb ensabonament intens, seguit d'una frega a tota la pell amb alcohol o aigua de Colònia.

No deixar cap dia de netejar-los tot el cos, no una sola vegada, sinó les que siguin necessàries. No cal dir que als nadons i nodrissos cal banyar-los diàriament amb aigua a temperatura (36°-37° els recent nascuts i 33°-35° als tres mesos), i que a partir dels dos a tres anys és convenient acostumar-los a rentar-se amb aigua natural.

Cal acostumar-los a rentar-se el dentat sempre després dels menjars. Una vegada al dia, raspallar convenientment la dentadura, i les altres vegades, glopejar algun líquid antisèptic o suc de llimona amb aigua.

La *toilette* de les obertures naturals ha d'ésser molt acurada. Els òrgans sexuals convé netejar-los una vegada al dia amb aigua i sabó. Els ulls, amb aigua pura. Les orelles, amb aigua i sabó. Curar molt de la neteja de les ungles.

El cabell, rentar-lo amb "xampú" o amb sabó una vegada a la setmana.

UTILS I JOGUINES

En general, tots els útils i joguines dels infants cal que siguin de la màxima senzillesa, perquè permetin llur neteja fàcil. Tots els útils de neteja personal (pinta, raspalls, tovalló, mocadors, etc.) cal que siguin individuals.

Les joguines cal que estimulin llur imaginació, amb tendència a aficionar-los al treball, excitant llur curiositat (ja de si tan viva) vers els problemes que es relacionen amb la mecànica, física, química, etc., és a dir, les ciències i les arts en general. Evitar les joguines que duguin la idea de destrucció i, especialment, de guerra.

Evitar que els infants juguin amb gats i gossos.

VICIS

Cal realitzar en l'infant la veritable profilaxi de l'alcoholisme i el tabaquisme. L'infant normal no ha de beure absolutament cap beguda alcohòlica, almenys fins que ha entrat plenament en l'adolescència, i encara aleshores es pot tolerar exclusivament el vi pur en dosi prudent. ¡No permetre fumar a les criatures! Sota el pretext de "fer l'home" és molt freqüent veure xicots de pocs anys fumar cigarretes i fins cigars voluminosos. Els tòxics del tabac i l'alcohol fan molts més estralls en els teixits delicats de l'infant que en l'home adult, i a més a més creen un vici que molt difícilment després es podrà eliminar. Més aviat cal explicar-los on condueix la intemperància en l'alcohol (robatori, homicidi, joc, etc.).

Un dels vicis molt estesos entre els infants agrupats és la masturbació. No poden res els quadres horribles, que molts mestres presenten als infants, de mals que els podran ocórrer si persisteixen en el seu vici; molt sovint, tals explicacions es converteixen en un incenju més pel vici, en veure els mateixos infants que no és tant com expliquen. És millor explicar-los les coses tal com son, sense exagerar, fent-los veure com poden comprometre llur formació física i moral. Sol ésser molt eficaç dir-los que aquest vici es coneix en la cara. Per a evitar-lo cal lluitar contra l'autoerotisme, i per això la neteja perfecta dels òrgans sexuals en serà la primera mesura. Totes les altres pràctiques d'higiene faran el complement: una dutxa diària en llevar-se, gimnàstica sueca, dosificada segons l'edat. Per als nois cal que sigui ràpidament intensiva. Dormir les hores necessàries en llit no massa calent ni tou. Menjar més aviat fruites, verdures, llegums, mantega, etc., amb poca carn, peix i ous.

Els paràsits i la seva mobilitat sobre els organismes vius

pel Dr. MONISTROL I SALA

(Inspector Municipal de Sanitat Veterinària de l'Hospitalet)

Als que per les vostres ocupacions o relacions haureu sentit parlar dels paràsits us haurà cridat l'atenció la manera que éssers tan petits siguin causa de tan grans precaucions que l'home pren degut als grans perills que per la seva salut representen. Però abans de parlar-vos amb més o menys detalls d'ells, i a fi de tenir-ne un bon concepte, crec convenient fer-vos llur presentació.

Tot ésser orgànic, des del més rudimentari, com són els que tenen un mínim d'organització vital, com els unicel·lulars, per exemple els microbis, fins als més complicats, com són els vertebrats, tenen la gran tendència, per llei impecable de la Naturalesa, a ajuntar-se, donant lloc al que els biòlegs en diuen "associacions biològiques".

Aquestes unions dels éssers poden estar controlades per l'instint de conservació (caràcter asexual), que fan, com si diguéssim, un "segur de vida", i d'aquesta manera formen grans companyies no sols de la mateixa espècie, sinó de distintes.

Altres vegades s'uneixen guiats per l'instint sexual, conduint aleshores a l'associació de mascle i femella, duent com a conseqüència a la constitució de les famílies i societats colonials, com per exemple les abelles i les formigues.

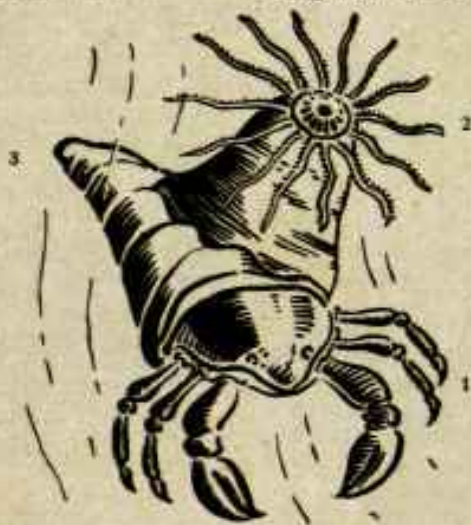
D'altres s'uneixen, no per un esperit de germanor, per formar un bloc de defensa o de sexualitat, sinó que ho fan sota l'objectiu d'explotar-se o treure el millor profit l'un de l'altre.

Guiats per aquest últim concepte podem reduir a tres els tipus d'associació entre animals de diferent gènere i espècie: Parasitisme, Comensalisme i Simbiosi.

Què és el parasitisme? Un animal procura unir-se a un altre en estreta relació, de tal manera, que solament un d'ells treu profit d'aquesta convivència, mentre l'altre en surt perjudicat o malparat. El que en surt guanyant de tot això és el paràsit, i el perjudicat n'és l'hoste del primer.

En un sentit ben estricte i volent agafar el concepte esmentat a la punta de l'espasa podriem dir com exemple de parasitisme que són paràsits tots els animals que per a alimentar-se devoren l'altre; en aquest cas l'home seria un paràsit de les vaques, bous, porcs, de tots els quals ell s'alimenta; les gallines serien un paràsit dels cucs de terra. No, no és això. El concepte de paràsit l'hem d'agafar en un sentit més estricte. ¿Què és, doncs, un paràsit? És aquell ésser orgànic que viu a despeses d'un altre, habitant sobre o dintre d'ell.

L'adaptació del paràsit és sempre la mateixa; és a dir, a despeses del mateix animal, com per exemple, les Gregarines (endoparàsit, perquè viu a dintre), paràsit d'una sola cèl·lula, assegura la seva vida si és a temps a agafar-se a les vesícules seminals del cuc de terra (paràsit permanent); la puça (ectoparàsit, de viure a fora), xucla la sang dels animals vertebrats (p. temporal).

Cranc (1) que porta a les seves espatlles el cargol (2) i sobre la closca del mateix l'actínia (3), en què a l'extrem superior es veuen els tentacles i al mig la boca

La constància que un paràsit vagi sempre a un mateix animal se'n diu "especificitat parasitària".

L'especificitat parasitària no solament va encaminada quan es tracta del mateix animal, sinó també en elegir el lloc on s'installa; per exemple, la tènica solium (cuc solitari de l'home), ho fa en el budell; l'equinococ (fase larvària de la tènica equinococo), al fetge, pulmó o melsa, també de l'home; el paràsit de la sífilis i febres palúdiques, a la sang, i la triquina espiralis s'incrusta a la carn.

N'hi ha d'altres que són paràsits sedentaris; són aquells que tota llur vida se la passen al mateix lloc y d'allí no es mouen, limitant llur paper a créixer, viure, reproduir-se i morir. Això passa al paràsit de la sarna (sarcotes escabier), puix que un cop ha arribat a la pell va penetrant molt obliquament, formant-se unes galeries, on s'installa i hi posa els ous.

Un altre tipus de paràsits que es caracteritzen per llur inestabilitat a un lloc determinat, fent el que en podríem dir excursions per dintre de l'organisme, són els coneguts axiuros vermicularis (cucs dels nens). En un altre lloc ja farem un estudi detallat de les característiques particulars de cada paràsit.

Una altra societat de paràsits és el comensalisme. Aquesta unió es caracteritza pel fet que viuen el paràsit (comensal) i l'hoste sense perjudicar-se. Així com el paràsit per a viure ha de malmetre l'altre ésser, el paràsit comensal actua sense perjudicar-lo; però el que passa és que d'aquest contracte, instintivament amigable, en surt malparat un tercer. Això passa entre cert gènere de peixos i les actínies.

L'actínia és un animal aquàtic de forma d'un got invertit, en la base del qual, en el centre, hi té la boca; embolcallant-la un gru-moll de filaments anomenats tentacles, disposats en forma de pètals de margarida i estesos com a parany.

El mecanisme d'aquesta forma de parasitisme és el següent:

De sobte, un peixet que fuig de les escames d'un altre anomenat Trachichthys (peix comensal), quedant tots dos enredats en la xarxa estesa dels tentacles de l'actínia. La subjecció dels esmentats peixos és deguda al fet que en els tentacles de l'actínia hi ha

unes punxetes que com una agulla i xeringueta de donar injeccions injecta als peixos un suc irritant i tòxic que prové d'unès cèl·lules anomenades urticants, en què el peix queda encantat i després paralytat per intoxicació del seu sistema nerviós, menys el peix escometedor (comensal), que gaudeix d'una gran immunitat enfront al tòxic de l'actínia. En sentir ella el moviment dels esmentats peixos en els seus tentacles (el que els pescadors de canya en el seu argot diuen "que piquen") els arria cap a la seva boca

i tot seguit a la cavitat gàstrica, i, un cop tots dos a dintre, comença el fenomen del comensalisme. El peix petit mort, l'actínia comença a digerir-lo, i, quan la digestió arriba al punt que el peix comensal desitja, comença a menjar-se'l, i l'actínia, que és la que ha fet el treball, acaba de pair allò que el peix comensal no ha volgut. Aleshores l'actínia torna a estendre els tentacles, sortint el peix ben tip dels seu estómac; mes el benefici que el peix comensal treu de l'actínia no acaba aquí, sinó que gaudeix de la seva protecció, traçant-se aquesta per les punxes urticants de l'actínia que com a baionetes expectants posen a rotlle tota la sèrie d'enemics que l'actínia i el peix poden tenir.

Si ens traslладem a esferes més superiors veurem també que hi ha infusoris comensals que viuen en els païdors dels ruminants i a l'intestí dels cavalls. Aquests paràsits són uns infusoris anomenats oligotrics, que estan rodejats d'una sèrie de pestanyes. Llur alimentació consisteix en la cel·lulosa, que és la part primordial dels vegetals, transformant-la en sucre, aprofitant-lo l'estómac dels animals esmentats. Això més que un comensalisme és una simbiosi.

Què és la simbiosi? Amb la simbiosi cap d'ells en surt perjudicat; tots dos surten beneficiats de llur unió.

Un exemple ben curiós de simbiosi ens el proporciona la unió d'un crustaci del gènere Paganus amb les ja conegudes actínies. L'esmentat crustaci és un cranc que no té tot el seu cos ben cobert, essent l'esquena el punt vulnerable, que és carn al descobert, constituint, per tant, un perill per a la seva vida.

Per a evitar dit perill, el cranc cerca algú "que li guardi les espatlles", i l'encarregat

d'això és el cargol mari. Si és viu, el cranc no para fins que li pren la closca; i, aconseguit això, posa les seves espatlles dintre, portant per tant la "casa" a sobre. I d'aquí ve el nom, per molts conegut, de "cranc l'ermità".

L'actínia, que no té aparell locomotor i té, en canvi, necessitat de traslladar-se d'un lloc a l'altre en recerca d'aliment, es posa sobre la closca del cargol, el motor del qual és el cranc, i un cop assegurada la seva locomoció queda en completa llibertat la seva boca i tentacles per a la captura d'aliments.

Però al cranc durant el transcurs de la seva vida se li desenvolupa el cos, tornant-se-li, per tant, la "casa" petita i veient-se obligat a cercar-ne una altra i abandonar l'actínia, la qual, si no és a temps de cercar-ne un altre, mor per manca d'aliment. ¿Quins són els favors que mútuament s'ofereixen? Que l'actínia és traslladada d'un lloc a l'altre, en recerca d'aliments que el cranc també se n'aprofita per a la seva alimentació.

Un altre exemple no menys curiós, i que aclarirà el concepte, és el que vaig presenciar personalment de petit i que la Història Natural m'ha corroborat actualment. Aleshores vaig valer-me d'una lupa ben potent i posant vidres com a teulada de les galeries de les formigues.

La formiga, en el seu treball d'anar arreglant tot el que sigui alimentació i confort per a l'hivern, es troba de cop amb una colla de pugons, les més de les vegades cansats i famèlics; i, mogudes de sobte com per un senyal convencional d'alarma, es mobilit-

zen una colla de formigues, recollint tots els pugons que troben, prodigant-los tota mena d'atencions un cop els tenen dintre llurs caus i fent-ho amb el mateix interès que si es tractés de llurs pròpies cries.

Aleshores comença el banquet interessat que les formigues ofereixen a llurs protegits, consistint aquest àpat amb un sol plat, però ben apetitós i abundant, com són les arrels de les plantes. Arribat aquest aliment a l'aparell digestiu del pugó és convertit en un suc sucros; mes aquest no pot ésser assimilat tot pel pugó, i el sobrant comença a ésser segregat, fi primordial que les formigues persegueixen, ja que per a elles constitueix un excel·lent menjar. De totes maneres les formigues no en tenen prou i aleshores comencen a abusar del pugó, fregant-li i expremment-li el ventre mitjançant llurs antenes, a fi que en surti més quantitat, és a dir, practicant un vertader munyiment, fins que el pugó queda ben exhaust. Aquest és el motiu de tan alt altruisme que tenen les formigues vers el pugó.

Exacte cas de simbiosi passa dintre les escales superiors, com és l'home i els seus animals domèstics; per exemple la vaca.

El pugó és la vaca i la formiga l'home, el qual la cuida i manté per aprofitar-se del suc sucros i nutritiu, que en aquest cas és la llet de vaca.

Totes aquestes disquisicions sobre els paràsits em porten de la mà per a parlar-vos de les malalties que en l'animal domèstic i en l'home poden portar, i per cert que la majoria d'elles molt greus. (Seguirà)

MANQUEN SANATORIS ANTITUBERCULOSOS

Malgrat el considerable impuls que ha vingut donant la Generalitat de Catalunya a la lluita antituberculosa, moren encara en totes les nostres populoses barriades obreres gran nombre de tuberculosos per impossibilitat material d'una assistència acurada en ambients adequats, lluny de vivendes insanes i incultes, on no es pot comptar encara amb les perfeccions de la ciència moderna. Mentre es prepara una organització més justa de la Sanitat i Assistència Social, ¿no es podrien arbitrar alguns dels edificis obrers als afores per a Sanatoris antituberculosos?

LES "PAPERES". LLUR CONTAGI EN EL MEDI ESCOLAR * Manera de prevenir-les

Les "paperes" es designen en termes mèdics amb el nom de "parotiditis epidèmica"; és una de les malalties més contagioses de les que acostumen a atacar els infants, i, a l'igual que moltes d'aquestes, és igualment immunitzant, és a dir, que una vegada soferta no es torna a passar.

Quin és l'agent provocador?—Per més que s'ha cercat, no s'ha pogut descobrir el microbi causant de la malaltia, no obstant saber-se amb certitud que es tracta d'un vertader agent microbià.

No entrem a descriure els signes perquè no és aquest el nostre objecte; passarem aleshores a indicar la font d'infecció.

Quin és, doncs, el producte que duu el contagi?—S'està gairebé segur que el germen es transmet per mitjà de les secrecions de la boca i potser també per les del nas dels malalts, que, posant-se en contacte directe amb els sans, els contagia. Acció semblant també la poden fer les robes o objectes contaminats per l'ús dels malalts; en fi, com en altres malalties, els portadors de gèrmens—malalts guarits o persones que han estat en contacte amb aquells—també poden portar contagi.

Quina és la duració del període d'incubació?—Produït el contagi, la malaltia necessita, per a aparèixer, de dotze a vint-i-sis dies.

¿Quan comença un malalt a provocar contagi i durant quant temps és capaç d'infectar un sa que se li posi en contacte?

Pot dir-se amb certa probabilitat que des dels primers símptomes que experimenta un afectat de "paperes" és perillós, per portar contagi; aquesta aptitud contagiant dura fins que la inflor de la glàndula ha desaparegut per complet; d'una manera general direm que s'accepta que després de deu dies d'haver començat el mal ja cessa tot el poder de contagi.

Altres dades útils.—En general es tracta d'una afecció poc greu, que no té preferències per sexes i que es presenta en qualsevol estació de l'any.

Quines precaucions hem d'aconsejar per a evitar-la o prevenir-la?

Com en tota aquesta categoria de malalties, aïllar el més aviat possible el malalt. Desinfecció de locals i sobretot dels objectes contaminats per secrecions del malalt. Particularment en internats, separació entre atacat i sa, o millor, eliminació de malalts el més prompte que es pugui i fins i tot clausura de l'establiment, d'acord al terme més amunt establert per la transmissió de la malaltia.

L'origen de la còlera, segons Ribot, es troba en *l'instint de la conservació*, en la seva forma ofensiva del tipus de les tendències violentes i destructores, essent en l'ordre cronològic de les *Emocions* la segona que fa la seva aparició en les primeres manifestacions de la consciència; segons Darwin, té lloc als deu mesos, però Pérez opina que ja es manifesta als dos.

Els caràcters de la còlera, observada objectivament, es presenten ben clars quant a la seva fisiologia i a la seva manera d'expressió (1): rubor i inflor a causa de l'augment de la circulació cutànea i dilatació dels vasos sanguinis. La sinèrgia dels múscles respiratoris es relleva per la dilatació del nas, que té per fi facilitar una respiració més àmplia; augmenta l'enerveció dels múscles voluntaris, però en forma incoordinada i espasmòdica; els moviments són cecs i destructors; la veu enronqueix i es talla i fins la respiració es fa fatigosa. Provant tot això l'estreta relació existent entre l'emoció i els fenòmens fisiològics i fins i tot químics (com es veu pels casos en què la secreció làctia de la dona es torna tòxica per al lactant quan la mare ha sofert un excés de còlera).

En els animals existeix en forma primitiva general i en *estat pur*, per quant no exis-

teixen tendències antagòniques que l'alterin o refrenin. El mateix succeeix en l'home d'estat salvatge o entre els civilitzats, els que han sofert un desequilibri mental, anul·lant llurs centres de la voluntat.

En els éssers civilitzats les manifestacions de còlera no passen d'algunes violències sense destrucció o simples amenaces.

Ara bé; els infants, per estar més a la vora de la Naturalesa, és a dir, menys *evolucionats*, s'expansionen més fàcilment per mitjà de la còlera, exercitant-la sobre els animals domèstics quan aquests són molt dòcils, o amb els objectes que els rodegen, perquè entra en escena un altre instint: el de la dominació, apareixent el primer germen d'una emoció el desenrotllament de la qual és més tardà. *L'instint destructor* s'ha associat amb *l'instint de la dominació*.

La còlera normal és sols un accés; és un instint de defensa activa, del qual estan proveïts tots els éssers de la Naturalesa; però hi ha que reconèixer que és l'emoció que més fàcilment i ràpidament es converteix en *morbosa*, al punt de poder derivar en epilèpsia, amb les seves tristes conseqüències intel·lectuals i morals.

En psicologia passa una cosa per l'estil del que ocorre en biologia; és a dir, que en

HIGIA
REVISTA PSICOLÒGICA

HIGIA
REVISTA PSICOLÒGICA

(1) El qui desitgi una descripció ben detallada del tema vegi Darwin. Cap. XI Lange, op. cit.

psicologia la suspensió del desenvolupament d'una tendència modifica la seva naturalesa i la repercussió sobre els fenòmens connexos, així com en biologia la suspensió del desenvolupament modifica l'òrgan en la seva funció i estructura i moltes vegades obra nociuament sobre altres òrgans.

El nen propens a la cólera està indubtablement dotat d'un caràcter dominant que, modificat en les seves exterioritzacions i orientat sota les directrius d'una intel·ligència ben desenrotllada, pot arribar, quan sigui ja un home, a imposar-se a les masses, com Cèsar i Napoleó; però és necessari transformar o *metamorfosejar* per suspensió de desenvolupament, sense extingir-la, aquesta emoció simple i primitiva, en emocions derivades: pel sentiment de sociabilitat, afectiu, i de l'estètica; per la reflexió: represen-

tant al nen les conseqüències lògiques de tot acte irreflexiu.

Els preceptors per a aquests nens han d'unir a la intel·ligència un gran domini de si; a una voluntat ferma, un temperament bondadós; paciència i constància a més d'una atracció i simpatia personal, puix que la seva tasca serà d'una gran responsabilitat, i la seva missió transformar el sentiment primitiu exagerat, fins al punt d'arribar a fer-lo desconegut; així com les formes de l'adult no deixen sospitar les formes embrionàries en què s'inicià la seva vida, la transformació per evolució consisteix a fer passar del simple al complex, de l'indiferent al superior, recolzant-se en la llei de les transferències, amb els seus principis reguladors extrems dels fets mateixos.

PER AL CONSELLER DE SANITAT I ASSISTENCIA SOCIAL

Les vivendes insanes

Fins no fa gaire ha vingut fent-se una campanya de Premsa contra l'extrema insalubritat de moltes vivendes del districte cinquè, amb ben poca fortuna per cert. L'enderrocament de la caserna de les Drassanes marca una fita, però està amb prou feines començada l'obra de sanejament d'aquell districte, que per la seva ruïna moral i material s'ha guanyat una ben trista fama enllà de les fronteres. En l'hora actual reforma-

dora, de segur que fóra molt més fàcil que mai l'enderrocament de cases antigues i l'obertura de carrers amples amb jardins per on es filtrés el sol purificador. La construcció als afores de nous grups de Cases Barates—veritables sanatoris del poble desvalgut de mitjans i de cultura—podria encabir els malaventurats que per ara es veuen obligats a viure a les grapes mateixes de la malaltia i de la mort.

LA SARNA DELS GATS I LA SEVA TRANSMISSIÓ ALS INFANTS

J. Nadal

Existeix el costum, molt dolent, de fer conviure certs animals domèstics amb les criatures, la qual cosa provoca no poques molèsties, a voltes greus.

Com que es tracta de qüestions importants, no podem abraçar-les totes en una sola exposició, i per això ens ocuparem en el present article de la *sarna dels gats*.

Aquests animals, que l'estimació i la ignorància dels perills de malalties que poden transmetre a la família humana fa que se'ls aproximi i constitueixin vertaders motius de distracció per als infants, han vingut a ocupar en els estudis mèdics tot un capítol en les obres de la Medicina.

Sabut és que els gats sofreixen, entre altres afeccions parasitàries, transmissibles a l'home, una malaltia de la pell que es denomina *sarna* i que és molt semblant a la *sarna* pròpia de l'home. Encara que aquesta afecció havia estat reconeguda des de fa molt de temps pels veterinaris com capaç d'infestar el gènere humà, fou no obstant un autor francès, el Dr. Tibierge, qui s'ocupà d'estudiar a fons la qüestió i a qui devem el millor coneixement dels fets al present.

La *sarna* del gat produeix en el nen fenòmens de picor tan molestosos com la *sarna* humana, però es distingeix per la seva localització més especial, de tal forma que, en

quant es presenta un infant atacat d'aquella, de seguida un metge expert pot formular el diagnòstic per la sola localització de les plaques dèrmiques. En efecte, si la *sarna* humana prefereix els sècs interdigitals i tots els plecs on la pell es reflecteix sobre si, la *sarna* dels gats respecta principalment les mans i peus que aquella mai no abandona; la *sarna* transmesa per l'animal forma plaques aïllades i irregulars, sense ordre i comanades pel caprici de la posició que l'animal ha guardat amb l'infant o la persona a la qual contamina; per exemple, si l'animal és col·locat sobre el costat dret, és allí on se situen les plaques de *sarna*. Aquestes provoquen molta picor, la qual cosa fa que el nen, en gratar-se, s'emporti el germen a les ungles i vagi a formar en altres regions noves plaques *sarnoses*. Es comprèn que, essent una afecció tan pruriginosa, fàcilment pugui infectar-se i produir abscessos més o menys greus.

És important recordar, malgrat

el ja dit, que moltes vegades els mateixos metges no encerten amb el diagnòstic precís i, per tant, no prescriuen l'estricta tractament, la qual cosa fa demorar la curació.

No obstant, la marxa de la malaltia és molt simple i, d'una manera general, n'hi ha prou amb allunyar l'animal del contacte humà perquè el mal cessi almenys de progressar, completant-se la curació radical amb l'aplicació d'una pomada lleugerament antisèptica.

A això dit hi afegirem un breu comentari.

Esperem que aquestes senzilles paraules aconseguiran que tota persona que les llegeixi aprengui a interpretar la importància del nostre consell en contra de la habitació en comú d'animals i persones.

En una altra oportunitat parlarem de semblants fets per reforçar els arguments i ilustrar el poble en tan vitals interessos.

A manera d'exemple exposarem un cas de contagi de sarna de gat en un nen.

Nen X. X., de deu anys d'edat; sofreix des de fa dies d'una viva coïssor localitzada al costat esquerre del tòrax. Preguntats els antecedents del cas, ens diu que l'únic que pot citar és el fet de rebre a casa seva un gatet que presentava parts de la seva pell desproveïda de pèl i coberta per crostes; afegeix, a més, la mare, que el nen, a fi de protegir millor l'animal, el feia dormir amb ell al llit. Davant d'aquestes dades, s'establí que l'afecció que sofria el nen era una ma-

laltia contagiada pel gat, el qual estava, al seu torn, atacat de sarna.

La negligència dels pares féu que no s'acceptés el consell mèdic i, com a conseqüència, que la malaltia i el mal costum de mantenir el gat amb el nen seguissin com abans.

Per fi, després de molta insistència i de la categòrica confirmació, per examen microscòpic, de les lesions de l'animal i del nen, pogué aconseguir-se que aquella gent obeís les indicacions mèdiques, que separés el gat del nen i aplicés una pomada desinfectant a aquest; i amb això es restablí ràpidament la normalitat en la salut de l'infant.

“La higiene i sanitat han d'ésser els lemes principals del bon milicià”

(Consell Sanitari de Guerra)

AREL y SURCO DE LA PSICOLOGIA INDIVIDUAL

Por el doctor FÉLIX MARTI IBAÑEZ

III y último

Notas para un prólogo a la obra «Los sentimientos de inferioridad» del doctor Oliver Brachtfeld.

Introducir en España tan complejo sistema psicológico era una abrumadora empresa.

Para la psicología del pueblo español, que ya desde los viajes de Teófilo Gautier y de Dumas, había sido encajada en un marco de sensacionalista efectismo, era más sencillo el divulgar el freudismo tan pródigo en teatrales dramatismos, que la psicología individual.

Ortega y Gasset tiempo hacía que había introducido en sus naves filosóficas algo de las teorías adlerianas, tal y como hizo en otro ensayo sobre Pedagogía infantil con los postulados biológicos de Vexküll, que tan evidentes conexiones tienen con las teorías de Adler.

Existe en muchos parajes de la obra de Ortega y Gasset, lo que pudiéramos llamar «preocupación adleriana», acerca de este dramático decidir de cada paso de nuestra vida, que entraña para nosotros nuestra máxima responsabilidad vital. La grandeza y servidumbre de la vida humana.

En la «Meditación sobre nuestra vida» de Ortega y Gasset, se establece un concepto del vivir como resultante de dos ingredientes; el hombre y su circunstancia, de cuya interacción brota la vida con todos sus problemas. Punto de vista pródigo en consecuencias para el ilustre filósofo, al cual se ha criticado sin razón recientemente ateniéndose a su posible ideología social y prescindiendo de sus magníficos valores intelectuales.

Esos dos ingredientes entran asimismo como elementos básicos en la retorta adleriana donde se cuecen las teorías de la psicología individual. Para Ortega y Gasset, esa concepción dramática de la vida rebosa dinamismo y tiene un importante papel que desarrollar en nuestro siglo, que él denominó el «siglo de la aspirina», ya que intentamos, a su juicio, apaciguar nuestras penas y dolores con melancólicos medicamentos, en vez de ignorarlos a través del goce, limitándonos a gozar de la modesta felicidad que la aspirina proporciona.

Contra esa aspirinización vital, surge con ímpetu nuevo la psicología adleriana —grata a Ortega y Gasset— que tanto papel tiene en nuestro país, que según la frase de Trotzky es el de las botas brillantes y los corazones negros.

Y, sin embargo, la psicología individual era hasta hace poco en España manjar de cenécula y no semilla lanzada a voleo desde artículos y conferencias de divulgación. El mismo vocabulario adleriano era empíricamente conocido en España y usado, aunque con notoria impropiedad, lo cual fué un inconveniente al pretender inyectar a vocablos que nos eran familiares un nuevo y más exacto sentido. Porque si en España aceptamos con alborozo nuevas voces, nos resistimos, en cambio, a variar el sentido de las que ya nos eran habituales.

Todos esos inconvenientes se oponían a la tarea de divulgación, que el autor de este libro, Dr. Oliver Brachtfeld, comenzó hace años en nuestro país.

Oliver Brachtfeld, al cual me une una sólida amistad —de esas que al decir de Rabindranath Tagore, tienen raíz en el corazón y flores en la cabeza— es uno de los discípulos predilectos de Adler. Decir discípulo de un sabio maestro ya hace ponerse en guardia a muchas personas. Como Emil Ludwig señalaba en su ensayo sobre Jesús, el discípulo comprende sólo a medias los postulados de su maestro, por lo cual con demasiada frecuencia, deforma al exponerlas mezcladas

a través de su personalísimo criterio las enseñanzas del maestro. Pero en este caso, queda salvada la asechanza.

Sería tarea innecesaria, afirmar el valor que entrañan algunos de los capítulos que figuran en esta obra. Todos ellos destilan una sosegada búsqueda del sentido de los problemas eternos del individuo y de los actuales problemas de la Humanidad.

Azaso sin proponérselo la psicología adleriana ha revolucionado ámbitos tan dispares como lo son los de la Historia, la Psicología mística, las Ciencias sociales y la Sexología, para no citar más que algunos de ellos. Y puesto que acorde a una autorizada opinión, la Historia es un proceso de biología espiritual, y siempre el acontecimiento histórico no ha sido sino el brote epidérmico del proceso subterráneo que el espíritu representa en el devenir de la Historia, la Psicología adleriana se convierte en un magnífico instrumento de investigación histórica, gracias al cual descubrimos una secreta veta psicológica que ha determinado el rumbo de tantos acontecimientos históricos. Proyectar cuya luz ilumina el complejo de inferioridad de la cuarta casta de los sudras o parias en la India, que desde que la sociedad indú fué cuadrículada por las ambiciones brahmánicas, ha venido gravitando sobre los humildes de la India. Con arreglo a este complejo de inferioridad colectivo —casos similares al cual se exponen en esta obra— es como puede interpretarse el vigor y amplitud que alcanzaron en la India movimientos que, como el de Gautama el Budha en el año 560, el de Swami Narendra Nath Vivekananda a fines de la pasada centuria y comienzos de la actual y el de Gandhi y Pattel más recientemente, ostentando una bandera mística, induista heterodoxa o nacionalista respectivamente, fueron en realidad movimientos que encaubaban un sentimiento de inferioridad colectivo hacia su compensación en una vasta «protesta» histórica.

Pero la Historia, ya la interpretemos con arreglo al idealismo, ya lo hagamos acorde al materialismo dialéctico, no es sino un proceso dinámico en el cual hombres y circunstancias históricas se engranan mutuamente creando el clima sociológico de cada época. La comprensión del hombre, finalidad suprema del adlerismo, nos ayuda a comprender la decadencia de una dinastía de Austrías y Borbones en España gracias a los sentimientos de inferioridad sexual que en ellos dominaron, la extraña conducta de un Enrique IV de Castilla y tantas otras vicisitudes individuales y colectivas, como la traducción externa de procesos anímicos desarrollados en el pensamiento de los protagonistas de cada momento del drama histórico.

«La vida es un reflejo cromático» había dicho Goethe. Ese nuevo concepto de la Historia que impregna capítulos de este libro consagrados al estudio biopsicológico de ciertas personalidades históricas, es una confirmación de que también la Historia no hace sino reflejar las tonalidades cromáticas del espíritu de los hombres que la crean.

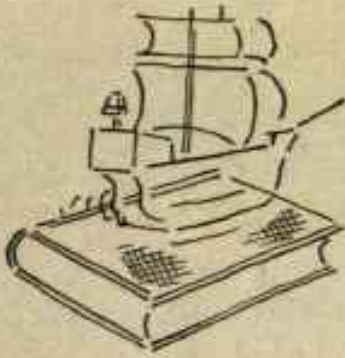
La Historia actual, sobre todo en sus aspectos sociales resulta muy difícil de enjuiciar. Resta precisión a nuestra mirada la proximidad del momento y el sentirnos enrolados en uno u otro sector de los que juegan en toda acción social nos quita imparcialidad en nuestros juicios. Resulta interesante el hecho de que chocando con tales dificultades, el adlerismo establece una sólida comprensión de hechos que como la lucha de clases y los problemas derivados del eterno antagonismo entre el capital y el trabajo han sido objeto de tantas interpretaciones.

Por una parte conocemos, gracias a la psicología individual, las directrices anímicas que impulsaron a los creadores de las diversas doctrinas sociales. Podemos captar mejor la extraña psicología del anarquismo de Bakounine si lo interpretamos como una compensación del sentimiento de inferioridad sexual que le dominó toda su vida; y el análisis que Otto Rühle realiza de Karl Marx estudiando (y el profesor C. Berneri ha ampliado recientemente dicho estudio) sus complejos de inferioridad orgánica y social y sus deseos de evadirse del sentimiento de inferioridad que le desencadenaban sus características semitas, gracias a una compensación filosófico-social, nos permitirían llegar a un conocimiento de la psicogénesis del marxismo como no fué posible conseguirlo hasta hoy.

Llevando este método de estudio al terreno de la psicología mística, la psicología individual ha actuado de cedazo gracias al cual ha sido posible desbrozar el auténtico misticismo —el misticismo como «mérito» en el sentido adleriano— del misticismo falso, que no era sino una «fuga» de la lucha vital, de seres dominados por un sentimiento de inferioridad y que buscaban en un atema de vida ascético una compensación. Por interesarme sobremanera los estudios de psicología religiosa, debo decir que la psicología individual tiene un amplio papel que desarrollar en este terreno. Por añadidura ha de resaltar que las innovaciones que el adlerismo establece en el campo de la mística ha significado demostrar la unilateralidad de miras de los psicólogos que generalizando en demasía este asunto, como Bleuler, Janet y Freud, hicieron de la introversión —el método de autoexperimentación mística por excelencia— un sinónimo de fuga y de regresión en la totalidad de los casos.

Adler nos ha enseñado que junto a las «fugas» místicas de casos como el de Dionisio el Aeropagita, figuran aquellos como el del ya citado Vivekananda, en los cuales es el misticismo una demostración de superioridad.

Con lo cual ha sido posible contemplar a los místicos y a las religiones como fenómenos de compensación individuales o colectivos, pero también a veces como meritoria demostración de las posibilidades psicológicas de un ser o de un pueblo superdotado. No olvidemos que el culto a dioses heroicos, no sólo ha florecido en países de pobreza vital, sino también en civilizaciones de vigorosa reciedumbre histórica.

Ante todo la independencia de los factores biológicos que para muchos sexólogos fueron hasta hoy los únicos condicionantes de la vida erótica.

En segundo término, al asentar un concepto dinámico de la sexualidad deja también desarrolladas las posibilidades de reeducación pedagógica de la misma, tan superiores en muchos casos a la opoterapia o a otros tratamientos médicos.

Recuerdo que me sorprendió gratamente en mis primeros encuentros con la psicología individual, hallar en ella conceptos que eran la exacta reproducción de ideas propias, que había ya vertido en artículos varios sobre temas sexuales bastante tiempo antes de conocer la interpretación de Adler de los problemas sexuales. Al igual que el señor Jourdain de Molière, yo había adulterado sin saberlo. En mis dos artículos sobre «El estilo amoroso» y «La línea amorosa» exponía mi concepto de la trayectoria erótica de un individuo considerada como un hilo que enhebraba diversos objetos de amor, de evidente similitud y cuya autorrelación implicaba la preexistencia de un estilo de vida determinado, conociendo el cual era posible no ya determinar el sentido de las preferencias amorosas de un sujeto determinado, sino también «igual que la vista completa el trozo que falta al arco del capitel» deducir el futuro amoroso.

La psicología individual representa a tal respecto un avance revolucionario en sexología.

Nos desliga de ciertos factores biológicos que no son determinantes, como Hirschfeld o Ellis indicaron, sino simples y circunstanciales condicionantes de la vida erótica. Con lo cual la sexualidad al encajarse como pieza de mosaico en el cuadro integral de la personalidad humana, adquiere su pleno significado. La boca actual del concepto totalitario de las cosas no es obra del azar, sino de la imperiosa necesidad de síntesis que acusa nuestro siglo y la sexualidad recobra a través de esta lupa psicológica todos sus valores y su categoría de expresión vital que colocar junto a las demás, no sobre todas absorbiendo la savia de las otras como pulpo tal y como Freud la situó.

La psicología adleriana nos enseña un concepto más ajustado a la realidad, de la timidez y el donjuanismo. Ya no se trata de una permanencia desmesurada en la fase del completo edipismo no superado, sino que es la inseguridad del «yo» lo que aleja al tímido de la mujer en una reacción defensiva, de autoprotección y lo que lanza a Donjuán sobre una profusión de mujeres para con la incesante variación de las mismas compensar aquella íntima insuficiencia de su «yo». Eso no es todo, ciertamente. Están los otros factores extrapsicológicos, que restan para ser estudiados por el biólogo, pero los postulados adlerianos desvanecen aquella bruma de prejuicios que envolvió la figura de Donjuán. Y si algún dato nos presta la iconografía donjuanesca, no es ciertamente como algún sexólogo ha pretendido la confirmación del afeminamiento donjuanesco. Incluso el Don Juan de Elías Salaverría, muestra una vistosa figura equívoca con evidentes signos de esa autodesconfianza, de esa inseguridad en sí mismo, que aletea bajo su fanfarrona postura.

En los dominios de la sexología más que en muchos otros terrenos, la psicología individual ha sabido prescindir de la forma e ir directamente a arrancar el sentido profundo de la sexualidad.

Sorprende mucho ver todavía sexólogos que pretenden estudiar los fenómenos de la psicología amorosa considerando al amor como sexualidad espiritualizada y al sexo como el producto de un conjunto glandular. Para una semilla biológica tan simplista, es natural que Donjuán sea un satiriasco (llámese lord Byron o Lermontov), el tímido sexual un insuficiente glandular y la mujer pasional una ninfómana. Pero esta opinión está muy distante de la magna complejidad psicológica de los problemas sexuales. No, Adler ha comprendido —Schwarz insiste asimismo en ello— que la sexualidad es una expresión del amor y no su efecto y que importa mucho diferenciar entre la vivencia anímica amorosa y la configuración material de la misma.

Con lo cual la sexología entra en esas brillantes rutas en las cuales el cataléptico genuinamente psicológico descubre horizontes insospechados.

Al descubrirnos las ligazones existentes entre la sexualidad individual y nuestras relaciones con la comunidad, al revelarnos en los capítulos dedicados a la interpretación del homosexualismo una modalidad nueva de corregir las anomalías sexuales, se confirman aquellas palabras del psicoanalista marxista Guillermo Reich, que en su obra «La crisis sexual» nos demuestra que «el hombre apolítico es el hombre absorbido por conflictos sexuales» y que reducir la sexualidad —al modo adleriano— implica descargar al hombre de violentas cargas emotivas y permitirle reducir su máximo esfuerzo en otros terrenos culturales. Gunnar Leistikow lo demuestra abundantemente en su ensayo sobre la obra de Reich.

Bellamente resumió la empresa de desenvolver la personalidad liberándola de complejos de inferioridad, como Adler pretende, el elegante Píndaro en su frase, que ya huele a clasicismo: «Llega a ser lo que eres».

Defensa de la població civil contra la guerra química

per RAMON ARQUÉS i FELICIA JUST

Doctor en Medicina

Doctor en Farmàcia

La guerra moderna ha esdevingut a un tal extrem de barbàrie i crueltat, que al seu costat resulten inofensius jocs d'infants les epopeïques lluites cos a cos de l'Edat Mitjana, on el valor i energia corporal dels individus eren el principal factor determinant de la victòria.

Ara, tots els mitjans imaginables són emprats per a anihilar un enemic gairebé sempre invisible i àdhuc allunyat molts quilòmetres del camp de batalla; dissortadament en aquests casos és impossible seleccionar les víctimes, i per això el mateix cauen belligerants armats que indefensos vells, dones i criatures.

Ultra els elements bèl·lics ja clàssics en tota conflagració entre països o bàndols en lluita, ara cal estar també previnguts contra els elements agressius químics, la importància cabdal dels quals és innegable en les guerres presents i futures.

No esmentarem pas tots els elements químics que poden ésser utilitzats per al combat, puix que a més dels gasos clorats, tòxics i asfixiants que feren llur aparició en la darrera guerra europea, ara la crueltat dels homes ha descobert productes químics com la *lewisita* o *rosada de la mort* escampada com impalpable boirina que produeix efectes vesicants sobre la pell de les persones atacades i alteracions necròsiques sobre els seus teixits molt més greus i ràpides que les de la *iperita* o gas mostassa ja conegut des de l'any 1859.

Sense necessitat d'arribar a tals extrems de barbàrie, molts països civilitzats utilitzen com a elements relativament humanitaris de combat els gasos o productes sufocants o esternutatoris i els llagrimògens i els estupefacients o laberíntics, contra l'acció dels quals procurarem divulgar unes nocions de defensa individual i col·lectiva.

Els gasos sufocants a base de brom i arsines clorades produeixen efectes passatgers, amb intensa irritació de la pituitària nasal, acompanyada d'esternuts, llagrimaig, horror a la llum o fotofòbia, tos i expectoració.

Els gasos llagrimògens d'acció més humanitària s'obtenen fàcilment i en gran quantitat del bromur d'etil, de la bromacetona, derivats iodats i particularment del clor, sobretot el cloracetofenona, prototipus de producte llagrimogèn, puix que basten 8 a 10 mil·ligrams per metre cúbic per a produir intensos efectes irritants sobre la pituitària i els ulls, amb intensa coïssor, abundant secreció nasal i llagrimaig que arriba a ocasionar una ceguesa transitòria, per la qual cosa, sense derivar-se'n efectes tòxics ni perjudicials per a l'organisme, els individus atacats resten algun temps inútils per a res, puix

ment, i un manxó o rosca davant de la boca, que permet adaptar-hi un tub flexible on s'acobla el cartutx neutralitzador polivalent format per diversos estrats (cotó o cel·lulosa, carbó activat, permanganat potàsic, urotropina, calç sòdica, etc.) amb vàlvules que faciliten l'entrada i sortida de l'aire i una capa d'avis molt important en la qual reacciona el gas tòxic quan el filtre està esgotat, comunicant a l'aire un olor eteri que avisa al portador la necessitat de canviar el cartutx.

Contra les *arsines*, dites també *gasos esternutatoris* o *trencacaretes*, s'han emprat modernament uns filtres universals formats per substàncies que pretenen inutilitzar llur acció tòxica, retenint llurs molècules que, dotades de moviments brownians propis de les substàncies col·loïdals, passaven a través de les antigues masses filtrants, provocant continus esternuts, tos persistent, abundant secreció nasal i vòmits que obligaven la víctima a arrencar-se la careta, impossibilitant la seva acció protectora.

Quan per dificultats de diversos ordres no és possible adaptar a la població civil l'ús universal d'aparells de protecció individuals o refugis col·lectius, aconsellem neutralitzar els efectes esternutatoris o inflamatoris sobre la conjuntiva i pituïtària de les *arsines clorades* amb aplicacions sobre la mucosa nasal de glicerina cocaïnitzada al 2 per 100, o bé una fórmula a base de Lanolina, 50 gr.; Vaselina, 50 gr.; Mentol, 2 gr.; Estovaina, 5 gr., i Adrenalina, XX gotes, que pot substituir-se amb el producte *Estrictan*, que hom troba en totes les farmàcies.

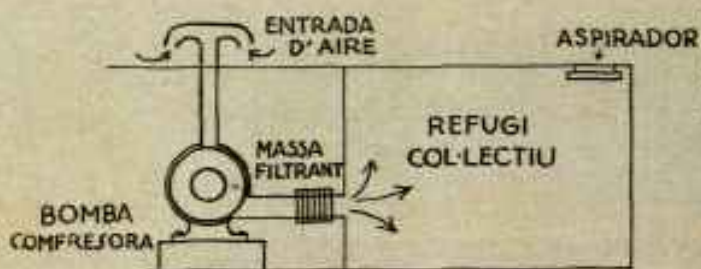
Per als gasos llagrimògens com la *bromacetona*, la *cloracetofenona* i altres derivats del clor o brom, cal rentar els ulls amb solució alcalina (aigua bullida amb bicarbonat sòdic al 2 per 100) o bé permanganat potàsic a l'1 per 4.000, combatent la congestió de l'iris, secreció de llàgrimes i dolor ocular amb una pomada d'atropina o bé Oftalmolosa Antiséptica Sedant.

Si dissortadament hom esdevé víctima de gasos vesicants com el *sulfur d'etil diclorat* o la *iperita*, cal separar tot seguit l'atacat del lloc de l'accident i dels objectes impregnats pel gas, rentant-li les parts afectes del cos amb aigua calenta sabonosa o bé amb solució de permanganat potàsic a l'1 per 4.000 i els ulls amb aigua bicarbonatada al 3 ò 4 per 100, ensumant oli gomenolat al 5 per 100 i friccionant tot el cos amb una dèbil solució de clorur de calç, sense empastifar-lo amb cap oli ni pomada, puix que les grasses fixen la iperita. Els altres trastorns que poden produir aquests i altres agressius quí-

mics d'efectes més nocius i extensos ja requereixen un ràpid auxili facultatiu per a combatre ràpidament els símptomes més alarmants, encara que l'esdevenidor segurament ens reserva cruels sorpreses i un arsenal inesgotable d'elements destructors que l'enginy malèfic del savis s'afanya a arrencar de la Química, ciència meravellosa i noble que la perversitat humana ha convertit en la més mortífera de les armes amb què lluiten las nacions poderoses per destruir-se i anihilar-se mútuament.

CARETA CONTRA GASOS

que un instint defensiu irreprimible els obliga a deixar el que tinguin entre les mans, siguin armes o altres atuell, per a refregar-se el nas i els ulls, malgrat estar protegits amb caretes especials.

Finalment, els gasos estupefacients o laberíntics com el diclorometilèter i altres,

ultra l'acció irritant, llagrimògena i esternutatòria, produeixen formigors, vertígens, trastorns motrius i sincopals que posen fora de combat els atacats, exercint alguns llur acció hipnògena durant vint-i-quatre hores o més i essent tan considerable llur radi d'acció, que pot abraçar perfectament tots els veïns de poblacions tan importants com Londres, Berlin, París, Madrid o Barcelona.

MITJANS DE DEFENSA

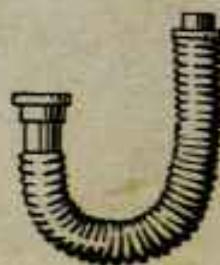
Hom creu possible defensar-se contra els gasos mitjançant l'ús d'unes senzilles caretes protectores, sense tenir en compte que són de difícilíssima aplicació en les grans ciutats, on cal protegir centenars de milers d'homes, dones i petits infants.

Malgrat ésser gairebé insuperables les dificultats tècniques que presenta la defensa de la població civil contra la guerra química, poden emprarse, amb possibilitat d'èxit en molts casos, alguns mitjans de prevenció col·lectiva i les defenses individuals que protegeixin totalment o parcialment l'organisme.

Col·lectivament hom acostuma a habilitar refugis hermètics aïllats com els departaments d'un submarí, amb aparells regeneradors de l'atmosfera a base d'absorbir l'anhidrid carbònic produït en respirar i engendrar l'oxigen necessari amb oxilita o envasos d'oxigen líquid o comprimit. En aquests recintes l'aire ha de contenir cert grau de calor i humitat, havent-hi almenys del 16 al 17 per 100 d'oxigen i un màxim de l'1 al 2 per 100 d'anhidrid carbònic.

Essent aquest sistema de difícil aplicació a la pràctica, són emprats altres mitjans de protecció col·lectiva, col·locant en els mateixos refugis que hom construeix contra els bombardeigs aeris uns dispositius filtradors de l'aire que injectat per unes bombes compresores passa a través d'uns tubs semblants als que porten les caretes individuals i on hi ha una barreja polivalent neutralitzadora dels elements tòxics que l'aire pot contenir; així poden entrar al refugi dos metres cúbics d'aire depurat per home i hora, essent convenient un excés de pressió per a evitar que l'aire contaminat pugui entrar per alguna esquerda. Convé instal·lar també ventiladors d'aïrejat que expelleixin a l'exterior l'aire impur i massa carregat d'anhidrid carbònic.

Les defenses individuals contra l'acció dels gasos i altres productes químics poden ésser a base d'escafandres i granotes impermeabilitzades semblants a les dels bussos, poc pràctiques, engorroses i caríssimes, o bé les caretes o màscares que tan bons serveis prestaren en la passada guerra i les quals, exceptuant els rars models proveïts d'aparells generadors d'oxigen que no s'han pogut generalitzar per llur cost elevat, pes excessiu i difícil conservació, s'acostumen a fer de poc pes, amb tanca hermètica, impermeables, de fàcil aplicació i reduït volum, que permetin la fàcil transmissió de la veu, audició perfecta i sense dificultar el camp visual. Aquestes caretes haurien de protegir eficaçment els òrgans respiratoris, la cara i l'aparell visual contra tota mena d'agressius químics, siguin tòxics, asfixiants, llagrimògens o esternutatòris; per això són fabricades amb tela engomada folrada de cautxú o cuir, amb oculars de vidre inestel·lable que portin un dispositiu que impedeixi l'entela-

TUB FLEXIBLE

CARTUTXO FILTRANT

D'HIGIENE

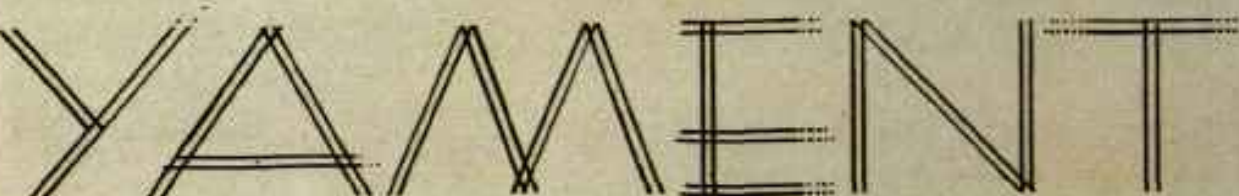
L'ENSEN

pel Dr. J.
ALIBERCH BONO

Un dels problemes de més responsabilitat per als pares o encarregats dels infants, és el problema de la instrucció, puix que a part de la necessitat espiritual de la mateixa, pròpia dels dos sexes i les exigències de la vida actual, ella és obligada per a fer-los més aptes per a les lluites de la vida que ells esperen. Per això tenim la prescripció oficial de l'ensenyament obligatori, imposat per llei d'Estat amb l'anhel patriòtic de bandejar la incultura o analfabetisme que rebaixa el nivell social del país als ulls dels pobles cultes o civilitzats; encara que aquest organisme oficial no hagi esmerçat tots els mitjans al seu abast per tal que la llei sigui més efectiva en la pràctica que en el paper, puix encara trobaríem molts pobles a muntanya que no tenen escola o aquesta és precària per estar habilitada en lloc inadequat, lloc que al mateix temps és a la vegada casa Ajuntament, presó, caserna, etcètera; o està instal·lada en edificis mig enrunats o deteriorats per l'acció dels anys, els uns per haver estat antigues cases senyorials o convents abandonats els altres; o també que per manca de condicions (llum, calefacció), bona part de l'any són pràcticament inservibles; en altres casos la deficiència repenja en la manca de comunicacions en pobles aïllats o per llarga malaltia del mestre o instructor. De totes maneres, cal fer justícia als nostres mestres que supleixen tals deficiències amb llur sacerdocí, havent disminuït moltíssim l'estadística dels analfabets que tant ens avergonyia. D'aquí la croada per l'escola que aplega tots els amants de la cultura de tots els estaments socials per estimular els poders públics a crear noves escoles, lliures de la promiscuitat d'altres edificis, amb tot el confort compatible amb les exigències de la moderna sanitat, fent de l'escola un lloc atractiu no sols per als escolars, sinó per als adults, puix l'escola ha de viure de l'afecte de tots els ciutadans, els uns per aprendre i els altres per a protegir-la amb noves aportacions de material escolar, i això per amor als infants, puix ells són els homes del demà.

Això dit, s'ha de considerar, però, que l'excessiu treball intel·lectual que comporta la instrucció pot ésser també en perjudici del tendre infant, per trobar-se aquest encara en ple desenvolupament físic. D'aquí que l'edat escolar no ha de començar massa aviat, en particular si es tracta de nens que han passat fortes malalties depauperatives; així és que abans dels 5 anys no convé en línies generals, l'assistència del nen a l'escola. A més, hi ha el fet prou experimentat que l'edat del màxim aprofitament escolar és la de 7 a 12 anys, i és per això també: per harmonitzar els interessos de la salut i el compliment de la llei, pel que l'Estat priva que abans dels 14 anys cap adolescent no pugui dedicar-se al treball, ja sigui manual, ja d'oficina, i l'ingrés abans dels 11 anys a l'ensenyament secundari en Instituts o centres similars;

HIGIA
REVISTA D'HIGIENE

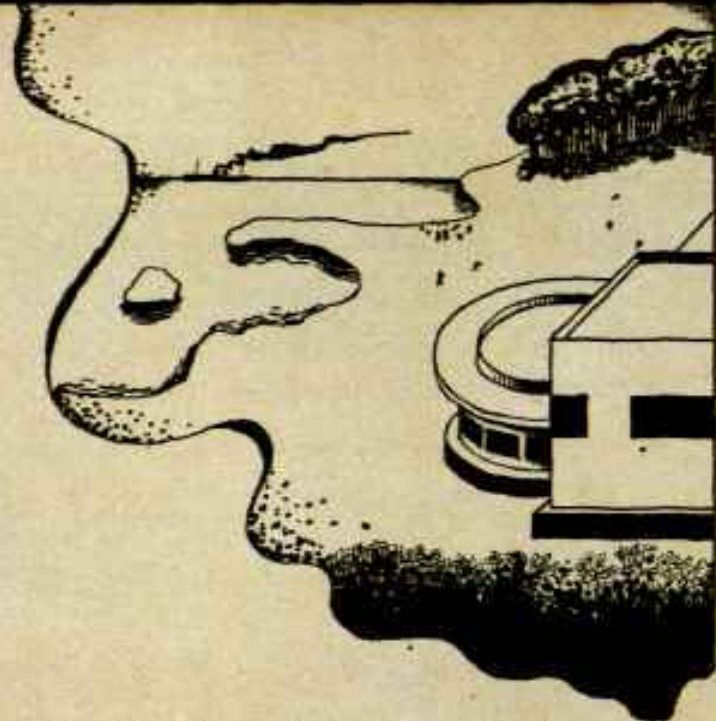
a part que hi ha pares que, sigui per necessitat o per rutina, posen el noi de **botones** o a portar encàrrecs, ço que comporta manies vegades l'allunyament de l'escola amb grans perjudicis per a l'infant, si no supleix aquesta deficiència amb l'escola nocturna.

Ha de tenir-se gran cura, en particular, amb els més petits, els dies dolents de pluges, vents, fred, calor excessiu, nevades, etc., per ésser els tendres infants fortament influenciats pels agents atmosfèrics.

Com l'amada a l'escola constitueix per a l'infant el primer acte de vida social o col·lectiva i això pot ésser causa que encomani o s'encomani ell mateix, malalties per les quals no està encara immunitzat, d'aquí la importància dels temes d'higiene escolar dedicats als instructors i fins als pares. Els nens petits han d'ésser molt vigilats tan psíquicament com físicament a l'objecte de poder controlar i corregir les seves reaccions psíquiques (rabietes, plors, riure, etc.), amb suavitat no exempta d'energia; no convé massa d'estimular l'amor propi a fi d'evitar l'enveja, l'egoisme que tan arrelat té l'infant, i gradualment s'anirà augmentant el treball escolar, però sense descuidar mai el desenvolupament corporal i intel·lectiu per mitjà de la bàscula, color i alegria de l'infant i dels tests **ad hoc** com es fa en els instituts psicòmètrics; ha d'imbuir-se la necessitat de les pràctiques higièniques per a suplir els casos de manca de vigilància dels pares o tutors. No convé que els escolars estiguin massa rígids en les classes, així com ha de bandejar-se la idea de no deixar-los anar al water, puix pot ésser perjudicial inclús per a llur salut. Perquè la instrucció doni millor el seu fruit, els nens de les famílies més humils han d'ésser protegits amb el foment de la cantina escolar i del berenar a mitja tarda quan ja faci 3 o 4 hores que han dinat.

Les classes estaran separades per descansos o esbarjos, en particular en els dies bons, a ple aire o en jardins, així com no es descuidaran les classes de cultura física en forma de gimnàstica sueca de Ling o també el mètode de cançons amb gestos de Delcroze-Llonqueras, que agermanen l'estètica i el desenvolupament corporal.

Els nens anèmics, limfàtics, raquítics, usdefruitaran de les escoles a ple aire (escoles de Bosc o Mar), o en casos més importants pre-tuberculosos, escola de Muntanya (tal com la de Berga, que sosté l'Ajuntament de Barcelona), a l'estiu, els banys de mar, exceptuant els psicòpates, cardíacs, seran també obligatoris; els nens amb trauma, tanyes, pelada, etc., hauran de separar-se de l'escola per evitar el contagi als altres, però com es tracta de processos de llarg tractament han d'habilitar-se locals **ad hoc** per no minvar el rendiment escolar. En totes les epidèmies escolars ha de tancar-se l'escola, per tot el temps necessari, i a la vegada ha de desinfectar-se el material de la mateixa; la neteja no ha de fer-se mai quan hi hagi els nens i ha

de practicar-se de manera humida i obrint tots els finestrals per a evitar la dispersió de la pols acompanyada de gèrmens; les taules és més convenient que siguin individuals, apropiades a la talla de cada infant per a evitar d'agafar posicions vicioses (escoliosi), que poden afectar l'arquitectura òssia de l'espinada. Quan els infants hagin passat una malaltia contagiosa han de comunicar-ho al mestre, i un cop finit el contagi, reintegrar-se a l'escola mitjançant certificat estès pel facultatiu que l'hagi assistit, fent constar ja la no contagiositat, com així mateix ha d'establir-se un servei de vigilància en els lavabos, waters, guarda-roba, àdhuc en els mateixos escolars: dents, ungles, mans, cara, etc. Els més petits han d'ésser tributaris de les escoles anomenades maternal o parvularis del tipus Montessori, Frabel (Kindergarten), que uneixen la instrucció amb l'esbarjo, i així en grosses lletres o números de cartolina de colors vius comencen a aprendre a llegir, en figures comencen a aprendre la lliçó de les coses, agafen atractiu a l'escola, considerant-la una segona casa; és una mala pràctica que tenen alguns pares que exigeixen dels seus petits que aprenguin dos o tres idiomes alhora; el que convé és fixar-ne un de primer perquè serveixi de base per als altres. Els nens que tinguin poca o nul·la comprensió seria convenient que els pares o encarregats els possessin professors suplentis, perquè la tasca escolar no sigui en perjudici de la majoria.

El mestre no haurà mai de pegar els infants indòcils, però haurà de mostrar-se enèrgic, àdhuc infligint-los algunes penes aflictives: més estada a l'escola, tancar-lo en una habitació, però sempre vigilat (mai privar-lo del menjar com molt s'havia fet). En els casos extrems ha d'indicar als pares que el millor ha d'ésser un reformatori que l'estimuli al treball, puix són infants que àdhuc indueixen els altres (puix acostumen a ésser desperts i fan sempre de conductors dels més) a manca a l'escola o a practicar coses renyides amb la moral o atemptats a la propietat.

El mestre ha d'examinar molt bé les inclinacions específiques de cada infant per aprofitar els seus elements en la vida universitària, o de les belles arts o bells oficis perquè d'aquesta manera no puguin malograr-se els talents naturals per manca d'ajut o de direcció o consells, a manca de medis del pares o encarregats dels mateixos.

Han de proscriure's als infants les begudes alcohòliques, el tabac, plantes verinoses i tots els exercicis violents que puguin afectar la seva salut.

Si la inspecció mèdico-escolar fos una cosa viva i no un simulacre com està organitzada, convindria tenir la fitxa antropomètrica de tots els escolars i al mateix temps les proves dinàmiques: capacitat pulmonar, reacció del cor a l'esforç, dinamòmetre, electrocardiografia, radiografia en casos sospitosos, proves al·lèrgiques, etc., etc.; examen de la columna vertebral per despistar l'escoliosi dels escolars, cifosi, etc.; examen acurat de la visió, audició i dentadura i amígdales, consignant en una fulla-filiació totes les

malalties passades i les que tingui durant l'edat escolar, anotant el resultat de les vacunacions: antitífiques, antidiftèriques, única manera justa de poder fer la selecció veritable dels que hagin d'usdefruituar de les colònies escolars a l'estiu en preferència a mar o muntanya, sense favoritismes de cap mena, fulla que adhuc podria servir més tard d'assessorament per l'ingrés a l'exèrcit. Els infants sords, muts, cecs, així com els afectes d'idiotesa i retard mental han de tenir escoles a part, puix que necessiten un ensenyament especial; els afectats de tracoma, tnyes, malalties de la pell no guaribles, ictiosi, psoriassis extensos, nevus gegants, etc., haurien d'estar separats per grups de malalties, per no perjudicar la instrucció amb la interdicció de l'escola; així mateix els afectes d'epilèpsia, histerisme, tinya pelada, els tartamuts beneficien d'escoles especials que tracten els defectes del llenguatge.

Convé no forçar massa el cap dels nens amb programes molt vastos, de molta profunditat de comprensió. En aquest punt hauria d'haver-hi una coordinació entre tots els mestres per a fer un programa eficaç i comprensiu. Les matèries que necessiten més fatiga haurien de donar-se al matí, tal com la gramàtica, aritmètica i geometria, combinades amb el dibuix, la música, física, i a la tarda la geografia, la història, la moral, etc., tot intercalant entre classe i classe, no passant mai d'una hora, esbarjos o classe de gimnàstica o explicació del professor i un dia a la setmana traslladar-se al museu o al camp, que seria la lliçó viscuda; la llum convé que sigui zenital o que entri per l'esquena, les pissarres no han d'ésser negres, sinó d'un color blau fosc; les taules convindria que fossin individuals i adaptades a l'edat escolar per a obviar posicions vicioses de la mecànica de l'espinada; les classes no convé que siguin de més de 45 alumnes, puix d'aquesta manera la distància no fatigarà els òrgans sensorials; han d'évitar-se els corrents d'aire, encara que renovant-lo.

A l'hivern ha de tenir-se calefacció, millor per electricitat o calefacció central, mai per gas o el clàssic braser, el qual emmetzina l'aire per l'anhidri carbònic que desprèn.

Els escolars de famílies molt pobres hauran d'usdefruituar de les anomenades cantines escolars: o sigui, quedar-se a dinar al col·legi, pagant l'Estat o Municipi; això ha d'ésser vigilat amb la màxima escrupolositat, puix que a l'indigent és obligat de fer-ho, però al viu o aprofitador és una immoralitat punible davant Déu i els homes, perquè treu el pa d'un germà seu que el necessita, puix com deia un professor nostre, **«con un estómago vacío no funciona el intelecto»**, així com a falta de roba ha de subministrar-se-li.

Els pares o encarregats no han d'estimular massa el desig que els seus fills siguin uns prodigis de saber, puix mantes vegades són com les flors massa primerenques, que no arriben a donar fruit, puix les gelades les maten a la primera embranzida. Recordeu de Mozart, que morí jove, i d'altres.

HIGA

UAB

Biblioteca de Comunicació
i Hemeroteca General
CEDOC

HIGIA

*frivolàca
Cva*

El reconeixement dels propis defectes, més que de les pròpies qualitats, és la base per a assolir la bellesa més suggestiva. La bellesa *standard*, clàssica o moderna, va perdre prestigi a passes de gegant. Antigament, a Grècia, calia posseir una silueta escultural per a ésser bella. Després, la bellesa que podem anomenar acadèmica ha anat variant segons els gustos i tendències de cada època, fins arribar a l'era de la fotogènia, que havia consagrat els tipus longilinis, exageradament esvelts, i la cabellera platinada. Avui, per raons d'evolució en les modes, i per altres psicològiques i potser socials molt complexes, la dona d'ara tendeix a conquistar el màxim atractiu a base d'adquirir una personalitat estètica rellevant, fent excellir per això totes les qualitats que el seu físic li permet, ensems que ocultant amb habilíssims maneigs de tocador tots els defectes. Es tendeix, en una paraula, a l'indefinible de l'encant femení. És clar que existeixen moltes regles generals d'estètica. A milers n'existeixen. Però, encara que sembli paradoxal, totes contribueixen, emprades degudament, a realçar la personalitat estètica. Abans que tot, *sinceritat davant del mirall*; empresa que gairebé és impossible per a la immensa majoria de dones.

* * *

Durant la joventut, molt de compte amb el maquillatge, si no es vol perjudicar el cutis. Quant menys se n'utilitzi, millor. La més petita exageració en la joventut apaga gran part dels encants naturals i mustiga prematurament el cutis.

* * *

Les joves baixetes, més aviat plenes, faran molt bé de no usar gèneres de roba escocesos, ni tampoc els estampats i les barres o franges verticals o horitzontals, posat que les farien semblar més baixes i obesos.

* * *

La bellesa de la dona actual no se cerca solament en els trets de la cara o la silueta corporal. Es prefereix el dir que una dona és interessant, sense haver de dir el perquè.

* * *

La dona travessa—en els himnes de l'enamorat—una lletania de metempsicosis, que des de l'estel a la flor la fan passar per tots els esplendors i per totes les gràcies.—*P. de St. Victor.*

* * *

La mantega de cacau, així com la pomada camforada, són excel·lents per a mantenir les mans blanques i d'una finor exquisida. Feu-ne ús cada dia en anar a dormir.

HIGIENA

a les mares

No és convenient que s'adormin les criatures mentre prenen el pit, puix que els dificulta la digestió. Això ocorre molt sovint en les criatures molt golafres, que solen mamar amb una avidesa extraordinària. Per a corregir aquesta gormanderia que predispesa a la fagomania pròpia de molts infants rodanxons cal treure'ls del pit diverses vegades mentre mamen i, si s'adormen, donar-los amb el dit petits copets a la barba.

* * *

L'excés de moixaines a les criatures, com el costum de bressolar-los perquè s'adormin o tenir-los als braços, parrupant-los continuament, els avicia molt prompte, i no solament després no hi ha manera d'acontertar-los, sinó que quan són grans són persones sense caràcter, o bé amb caràcter insuportable, que els fa inútils per a tot.

* * *

No estalviar res per a la higiene de la criatura. Sovint uns cèntims escatimats en la compra d'unes tovalloles o una banyera apropiada, costa un dineral en medicines i impedeix un desenvolupament robust de la criatura.

* * *

És un mal costum donar als infants que es crien fora del pit la llet a cullerades, puix que és necessari per a la normal digestió de l'aliment el fenomen de la succió, que amb tant de daler practica el menut. Amb la succió s'estimula el funcionament i buidat de les glàndules salivals, sense la secreció de les quals no es digereix bé la llet.

* * *

La millor edat per a les dides és la de vint-i-cinc a trenta anys.

* * *

L'infant necessita una protecció molt acurada, atès que la naturalesa és profundament perversa contra el nou nat deixat al seu lliure desenvolupament.—A. Lesage.

* * *

Quan els pares s'enutgen davant dels infants els ofereixen un espectacle poc digne, que influirà poderosament en llur formació moral, i especialment en l'autoritat que correspon als pares. Cada cop que això succeeix, els pares donen a l'infant un exemple que indefectiblement es tornarà contra d'ells mateixos.

* * *

La persuasió ha d'ésser sempre l'arma poderosa que ha de convèncer un infant de la conveniència o no del seu comportament. Tot el que no s'aconsegueixi amb amabilitat, menys s'aconseguirà amb renys destemprats i càstigs, que convertiran l'infant en un autòmata al qual sols el temor fa moure. És el que els antics pares entenien per *respecte*.

MARTÍ JOIER

PELAI, 36
TELEF. 12781
BARCELONA

QUEVIURES ULTRAMARINS

J. COMA ROURA

PROVEU ELS CAFÉS COMA
TORRATS AL NATURAL
PAU IGLESIAS, 47 (ABANS PRINCESA)
TELÉFON 14298 - BARCELONA

ALMACÉN DE OBJETOS
DE ESCRITORIO

NOGUERA Y VINTRÓ S. en C.

TELÉFONO 11580
Ausias March, 20 - BARCELONA

PAPELERÍA-OBJETOS DE ESCRITORIO
IMPRESA-LIBROS RAYADOS

JOSÉ BENET

RAMBLA DE CATALUÑA, N.º 5
TELÉFONO 12502 - BARCELONA
EDICIÓN DE DIETARIOS, AGENDAS, BLOCS BUFET, etc.

CALÇATS GÜELL

ON ELS TROBARÀ SEMPRE
PER TOTA LA SEVA FAMÍLIA
SANT PAU, 16 - TELÉFON 21109

Muebles

LA VALENCIANA

GRAN SURTIDO EN DORMITORIOS

LA CASA QUE VENDE MÁS
BARATO DE BARCELONA

Tamarit, 149 y 153, tda. (entre Villadomat y Borrall)
Teléfono 32360 - BARCELONA

LA CASA CREUS

ARIBAU, 24

Ha puesto a la venta las
últimas novedades de este
año en calzados, que aun
pueden adquirirse a pre-
cios normales.

APRESURAOS A REALIZAR
VUESTRAS COMPRAS

GRAN BAZAR PUIG

SAN PABLO, 103 (Junto BAR BANDERAS)

GORRAS, BOINAS, SOMBREROS, CAMISAS

Ventas al detall

Fábrica de dulces

Clarís, 34

J. VILA BOU

Especialidad en pastas secas

BAR SARMENT

HOSPITAL, N.º 74

Aperitivos, vinos y lico-
res de todas marcas.

Riquísimo Café Exprés.

NO CONFUNDIRSE: HOSPITAL, N.º 74

PERFUMERIA

"HEBE"

Rda. S. Antonio, 60
Teléfono n.º 21504

Perfumes de marca
Objetos para regalo
Cepillos de todas clases
Extenso surtido de granelos

JOAN RICART ANISSATS, LICORS Creu Coberta, 47
I CONYACS Telèfon 30295

Fàbrica a Valls

COMA V. EN LA TERRAZA
DEL
BAR MARINA
Plaza Palacio, 16 (Soportales)
COMERÁ BIEN Y ECONÓMICO
Riquísimo café - Licores de todas marcas

Las Delicias
ESPECIALIDAD:
BOULLEBAISE
y
ZARZUELA
Paseo Nacional, 32
Teléf. 19637

Mercedería y Novedades

LUIS BES

Maquinista, 36
y Atlántida, 23

Pan
y Productos
de Gluten

Glutinería
La Provedora

Joaquín Costa, 28
Teléfono 13973

SASTRERÍA
NAVAL

TRAJES, ABRIGOS y PELLIZAS
DE INMEJORABLE CALIDAD
A PRECIOS REDUCIDOS

Camisería y Géneros de Punto

ALFREDO CALDERÓN, 1 y MAR, 32

(Junto Paseo Nacional)

FÁBRICA DE
MARROQUINERÍA

ARTÍCULOS
PARA VIAJE

**ESTEBAN
PAYTUBI**

MONEDEROS,
PETACAS, TARJETEROS,
CINTOS, CARTERAS,
BOLSOS, MALETAS,
SACOS PARA VIAJE, ETC.

Especialidad en los encargos
88, Platería, 80
Teléfono 23787

BAR
RESTAURANT
EUSTASIO ARZA
PASEO NACIONAL
LOCAL MUY SOLEADO

BAR "LA SIEMPREVIVA"
COMIDAS

VINOS Y LICORES DE TODAS MARCAS

Jaime Santamaría

PASEO NACIONAL, 2

TELÉFONO 18695

**ALPARGATAS
CALZADOS**

Casa Casals

LOS MEJORES CALZADOS
AL MEJOR PRECIO

PASEO NACIONAL, N.º 2

Antigua Farmàcia "Triter"
de

P. NAVARRO RODEJA

Específics - Ortopèdia - Anàlisis d'orins,
sang, llets, aigües, espus
S. CARLES, 7

TELÉF. 10586

¡expulse al dolor!
teniendo siempre a mano un frasco de

CEREBRINO MANDRI
EFICAZ E INOFENSIVO

ELS ALIMENTS I PRODUCTES DE REGIM
DE LA

CASA SANTIVERI, S. A.

estan elaborats sempre d'acord amb les regles de la higiene

DIRECCIÓ MÈDICO - FARMACÈUTICA

Certificats de Laboratoris
Municipals d'Alimentació i Higiene

Medalles d'Or i Diplomes honorífics en totes les Exposicions on ha concorregut

FABRICA: Passeig Po-1 Franc Colònia Santiveri, Telèfon 33076 - CASES A BARCELONA: Call, 22. Balma, 5.
Mallorca, 247. Trafalgar, 7 - MADRID: Plaça Major, 24 - VALENCIA: Campaners, 26 - SARAGOSSA:
Cerdan, 30 - SANTA CREU DE TENERIFE: Sánchez Guerra, 20 - SEVILLA: Alfalfa, 2 - PALMA DE MALLORCA:
Plateris, 7 - REUS, HAVANA, etc.